

Bioforsk Rapport

Bioforsk Report

Vol. 7 Nr. 148 2012

Skjøtselsplaner for slåttemark

Fjellgardene, Sunndal kommune

Møre og Romsdal fylke

Per Vesterbukt, Sigrun Aune

Bioforsk Midt-Norge

www.bioforsk.no

<i>Tittel/Title:</i> Skjøtselsplaner for slåttemark. Fjellgardene, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.
<i>Forfatter(e)/Author(s):</i> Per Vesterbukt, Sigrun Aune

<i>Dato/Date:</i> 1.11.2012	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i> 130147	<i>Saksnr./Archive No.:</i> 2012/392
<i>Rapport nr./Report No.:</i> 7(148) 2012	<i>ISBN-nr./ISBN-no:</i> 978-82-17-01003-6	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 129	<i>Antall vedlegg/Number of appendices:</i> 0

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Geir Moen
---	---

<i>Stikkord/Keywords:</i> Slåttemark, restaurering, skjøtsel, handlingsplan	<i>Fagområde/Field of work:</i> Grovfôr og kulturlandskap
---	--

<i>Sammendrag:</i> Denne rapporten presenterer skjøtselsplaner for 13 lokaliteter med slåttemark i Sunndal kommune, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. De 13 lokalitetene ligger innenfor Møre og Romsdal sitt utvalgte kulturlandskap: <i>Fjellgardane og seterdalane i Øvre Sunndal</i> . Lokalitetene er tidligere registrert i perioden 1994-2003, og det er her gjennomført en oppdatering av grenser, områdeskildring og verdisetting for lokalitetene. Arbeidet er utført i forbindelse med nasjonal handlingsplan for slåttemarker, en naturtype som i dag er sterkt truet i Norge. Områdets geografiske beliggenhet gir et preg av kontinentalt klima. Dette har i kombinasjon med intakte slåttemarker som har bevart tradisjonell skjøtsel fram til i dag, resultert i forekomster med artsrike tørreng-samfunn - en vegetasjonstype som er sjelden i Møre og Romsdal.
--

<i>Land/Country:</i>	Norge
<i>Fylke/County:</i>	Møre og Romsdal
<i>Kommune/Municipality:</i>	Sunndal
<i>Sted/Lokalitet:</i>	Øvre Sunndal

Godkjent / Approved

Prosjektleder / Project leader

Erik Revdal

Per Vesterbukt

Forord

Denne rapporten beskriver skjøtselsplan i samsvar med Handlingsplan for slåttemark. Arbeidet er utført på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Innledningen er hentet ut fra handlingsplanen for slåttemark, som angir en mal og retningslinjer for slåttemarker i Norge generelt, og er således ikke forfattet av undertegnede for denne skjøtselsplanen.

Takk til Fylkesmannen i Møre og Romsdal og grunneiere/brukere for verdifull informasjon til prosjektet.

Stjørdal, november 2012

Per Vesterbukt

Sigrun Aune

Innhold

Forord.....	1
Innhold.....	2
1. Generell del.....	3
Slåttemarksutforminger på Vestlandet.....	3
Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	5
2. Lokalteter.....	7
Skjøtselsplan for Jenstad: hovedbruket.....	7
Jenstad: hovedbruket, slåttemark 1.....	8
Jenstad: hovedbruket, slåttemark 2.....	10
Jenstad: hovedbruket, slåttemark 3.....	12
Jenstad: hovedbruket, slåttemark 4.....	14
Skjøtselsplan for Jenstad: Haugen	22
Skjøtselsplan for Svisdal: Nestuliin.....	31
Skjøtselsplan for Svisdalshaugene	40
Skjøtselsplan for Svøu og Svøuliin	49
Skjøtselsplan for Hafsåsen: Åsattløgu.	64
Skjøtselsplan for Hafsåsen: Østistu	71
Skjøtselsplan for Hafsåsen: Trøa, vestre del	78
Skjøtselsplan for Hafsåsen: Bortategjerdet og Trøa øst.....	86
Hafsåsen: Bortategjerdet.....	87
Hafsåsen: Trøa øst	89
Skjøtselsplan for Hafsåsen: Bjørklund	97
Skjøtselsplan for Hafsåsen: Skålvollen.....	105
Skjøtselsplan for Røymoen: Utistu.	113
Skjøtselsplan for Røymoen: Kristenstu.	121

1. Generell del

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). Det var også vanlig å høste fôr på myrer med gras og halvgras (slåttemyr), men myrslåtten avtok sterkt fram mot slutten av 1950-åra og blir nå bare gjort noen få steder. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vade-fugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truete beitemarksopper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truete engarter. Slåtteengene er viktige ”levende genbanker”. I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truete naturtyper.

Slåttemarksutforminger på Vestlandet

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Vestlandet og dermed gir fylkene på Vestlandet et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Møre og Romsdal har man en meget god oversikt over fylkets slåttemarker på grunn av at det her nylig er gjort en sammenstilling av kunnskapen om tradisjonelle slåttemarker (Jordal 2007). 178 lokaliteter omtales i rapporten fra dette prosjektet, og slåttemarker er registrert i 29 av fylkets 37 kommuner. Lokalitetene forekommer likevel først og fremst konsentrert innen mindre geografiske områder, og kommunene Stordal (22 lokaliteter, særlig i Nördredalen), Rauma (28 lokaliteter, særlig i øvre Romsdalen), Tingvoll (19 lokaliteter, særlig i Vågbø-Holmeide) og Sunndal (16, særlig ved fjellgardene) har flest kjente lokaliteter. Frisk fattigeng, ofte med stort artsmangfold, er sannsynligvis den

viktigste vegetasjonstypen. 64 rødlistearter er registrert i de registrerte slåttemarkene (13 karplanter, 1 sommerfuglart, 50 sopparter).

- En spesielt verdifull lokalitet er Skutholmen, Fræna, der det finnes ett helhetlig fiskerbondelandskap som skjøttes tradisjonelt og rommer mange gamle kulturlandskapselementer bl.a. mange små 1x2-meters potetåkre i bergskortene. Slåttemarkene blir slått med ljå. Her finnes mange rødlista beitemarkssopp. Stedet er veiløst og nås med robåt som fastlandssamband over et 50 meter bredt sund.
- Langs Grøvuvasdraget (Sunndal, utvalgt for MR i 2008) og i øvre Romsdalen (Rauma) finnes tørre-friske slåttemarker med flere tørrengsarter som *Pilosella*-arter og sjeldne sopper.
- Stordal kommune har kanskje landets største bestander av kvitkurle som i stor grad er knyttet til rester etter slåttemarker.
- Nordre Sunnmøre er et kjerneområde for solblom. Mer enn 30 000 blomsterstengler er registrert totalt innen dette området. Dessverre er det nå bare sporadisk hobbyslått igjen her.

I Hordaland har bl.a. Losvik (1988) studert slåttemarksvegetasjon. Fire utforminger av jordnøtteng (frisk fattigeng, jordnøttutforming) er identifisert og forekommer langs kysten:

- Jordnøtteng, kystmaure-utforming med bl.a. kystgrisøre. Utformingen forekommer også i Sogn og Fjordane.
- Jordnøtteng, griseøre-utforming med bl.a. blåstjerne og tusenfryd. Utformingen forekommer også i Sogn og Fjordane.
- Jordnøtteng, prestekrage-utforming med bl.a. kystgrisøre, kjerteløyentrøst og småengkall. Utformingen forekommer også i Sogn og Fjordane.
- Jordnøtteng, kamgras-utforming med bl.a. kystgrisøre, vill-lin, hjertegras, storblåfjær og musekløver.

I tillegg er en femte utforming som finnes i fjordstrøkene (O2-O1) identifisert:

- Frisk fattigeng, marikåpe-rødknapp-utforming med bl.a. englodnegras, smalkjempe, vill-lin og småengkall, men uten de typisk vestlige artene. Utbredelsen er ikke godt nok kjent.

Disse jordnøttengene har en spesifikk norsk artssammensetning: Viktige lokaliteter er bl.a. Urangsvåg, Bømlo og Gjuvsland, Varaldsøy.

I Sogn og Fjordane har miljøet rundt Ingvild Austad på Høgskulen over flere tiår forsket på og foretatt en rekke registreringer i de tradisjonelle slåttemarkene i fylket. Også i Sogn og Fjordane er det registrert flere jordnøttenger. Kystblåstjernedominerte slåttemarker finnes i ytre kyststrøk bl.a. i Gåsvær i Solund, og lokalitetene Sandøyana, Vilnes og Hamna i Askvoll. En viktig slåttemarkslokalitet finnes på Øvre Ormelid, en hyllegard i Luster. Her finnes tørrengsarter med bl.a. brudespore, vanlig nattfiol og bakkesøte. Totalt er det registrert mange slåttemarker i Sogn og Fjordane, men flere er registrert for relativt lenge siden og dagens tilstand er uvisst. På Grinde i Leikanger finnes en flott lauveng der både trærne og enga fortsatt hevdes. Rogaland er det registrert få slåttemarker. I Funningsland, Hjelmeland, finnes imidlertid en av de få gjenværende solblomslokalitetene i fylket. Dessverre blir den ikke slått nå.

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarkar

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent!

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes ev. hesjes før det fjernes. I tillegg til at en får tørt og godt høy, er bakketørkinga viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Mange steder på Vestlandet har det vært vanlig med både vår - og høstbeite på slåttemarka. Ved vårbeite ble gjerne beitingen avsluttet mot slutten av mai. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått. Er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, og det kreves nedbeiting i perioder på sommeren også, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må da vente seg noe manuell etterrydding.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egne steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskot, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedanfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødukt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljà eller krattrydder.

Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på DN's hjemmesider: <http://www.dirnat.no/content/1916/>

2. Lokalteter

Skjøtselsplan for Jenstad: hovedbruket, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Jenstad: hovedbruket, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

Jenstad: hovedbruket, slåttemark 1

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Jenstad: hovedbruket, slåttemark 1		Kommune Sunndal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085171	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 24.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 80% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 20%	
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder under befarung		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Sted-kvalitet	Tilstand/ Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	X Slått	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m	Svak	X Beite	
50-100 m	Ingen	Pløying	Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarken i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 24.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020551 og inneholder fire slåttemarken forbundet med smale korridorer. På arealet ovenfor gammelvegen mellom husene og Haugen (polygon lengst nordøst i naturbase) er det i 2011 oppført enebolig, med tekniske inngrep som berører hele enga. Denne slåttemarka utgår derfor fra skjøtselsplanen. Videre er en ny slåtteteig med ekstensiv skjøtsel og typisk slåttemarksvegetasjon inkludert i skjøtselsplanen, slik at antallet fremdeles er fire. Disse engene har samme vegetasjonsutforming, skjøtsel og verdi, og er derfor samlet i én skjøtselsplan, men med hver sin områdebeskrivelse for identifisering i Naturbase.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemark 1 har plassering nederst på gården og heller ned mot skogen mot vest og sørvest, ca. 380-400 m.o.h. Grenser øverst mot fulldyrket mark. Enga er bratt og veldrenert, generelt frisk mark, men også stedvis berg oppe i dagen med tørkeutsatt vegetasjon. Nederst finnes tidligere slåttemark som nå er under gjengroing med høgstauder og nitrofile arter, og som har et restaureringspotensiale ved gjeninnføring av slått.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype: Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) og Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Forholdsvis lavt, åpent feltsjikt, men stedvis tettere og høyere vegetasjon. Mengdearter består av engsyre, engkvein, rødsvingel, legeveronika, korsblom, dunhavre, rødkløver, åkerminneblom og rødknapp. Også noe engsoleie, kvitkløver, marikåpe, blåklokke, stemorsblomst, vanlig arve, ryllik og løvetann. Ellers kan nevnes naturengartene småengkall, gulskolm, legeveronika, snauveronika, firkantperikum og småmarimjelle. Noe timotei og hundegras spredt i eng, og flekkvis mye gras utbredt. Partier med velutviklet dunhavreeng (G7b)

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

God hevd med tradisjonell skjøtsel som er opprettholdt fram til i dag. Enga ble tidligere slått med ljà og høstbeitet. Slås i dag med tohjuling der graset fjernes. Vår- og høstbeite av storfe. Noe beitetrakk fra storfe. Noe gjødselspåvirket i kantsonen mot fulldyrkamarka.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at eng slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli, ikke gjødsles. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på eng, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Jenstad er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Slåttemarkene på Jenstad utgjør en sentral del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Slåttemarkene på Jenstad: hovedbruket er tidligere verdsatt til verdi A, bl.a. som følge av funn av stor bloddråpesvermer og lillagrå rødskivesopp, og verdien er av den grunn opprettholdt her. Ser man isolert på vegetasjonen fremstår engene i dag som middels artsrik med verdi B.

Jenstad: hovedbruket, slåttemark 2

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Jenstad: hovedbruket, slåttemark 2		Kommune Sunndal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085169	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 24.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 70% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 20% D0103 Sølvbunkeeng 10%	
Tilleggsnaturtyper: Ingen			
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder under befarng		

Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)

Sted-kvalitet	Tilstand/ Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	X Slått	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m	Svak	X Beite	
50-100 m	Ingen	Pløying	Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	Sølvbunke-eng (G3)

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarken i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 24.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020551 og inneholder fire slåttemarken forbundet med smale korridorer. På arealet ovenfor gammelvegen mellom husene og Haugen (polygon lengst nordøst i naturbase) er det i 2011 oppført enebolig, med tekniske inngrep som berører hele enga. Denne slåttemarka utgår derfor fra skjøtselsplanen. Videre er en ny slåtteteig med ekstensiv skjøtsel og typisk slåttemarksvegetasjon inkludert i skjøtselsplanen, slik at antallet fremdeles er fire. Disse engene har samme vegetasjonsutforming, skjøtsel og verdi, og er derfor samlet i en skjøtselsplan, men med hver sin områdebeskrivelse for identifisering i Naturbase.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Ligger på oversida av driftsveg som går nordøstover nedenfor fjøset. Bratt sørvest-ventd, frisk/tørr mark, 435-450 m.o.h.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype: Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) og Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b), Sølvbunke-eng (G3).

ARTSMANGFOLD:

Overvekt av gras i enga. Mosaikk av mer og mindre åpent feltsjikt, innslag av sølvbunkeeng. Mengdarter; engsvingel, sølvbunke, ryllik, engsyre, rødkløver, prestekrage, rødknapp og blåkløkke. Også rikt utbredt er marikåpe, vanlig arve og kvitkløver. I tillegg kan nevnes blåkoll, følblom, stemorsblomst, småengkall og karve, samt en del timotei og raigras.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

God hevd med tradisjonell skjøtsel som er opprettholdt fram til i dag. Enga ble tidligere slått med ljå og høstbeitet. Dagens skjøtsel består av slått med tohjuling der graset fjernes, samt vår- og høstbeite av storfe. Noe tråkkslitasje fra storfe.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli, ikke gjødsles. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner, men fraktes ut av enga - da gras under nedbryting gir gjødslingseffekt fra. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Jenstad er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Slåttemarkene på Jenstad utgjør en sentral del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Slåttemarkene på Jenstad: hovedbruket er tidligere verdsatt til verdi A, bl.a. som følge av funn av stor bloddråpesvermer og lillagrå rødskivesopp, og verdien er av den grunn opprettholdt her. Ser man isolert på vegetasjonen fremstår engene i dag som middels artsrik med verdi B.

Jenstad: hovedbruket, slåttemark 3

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Jenstad: hovedbruket, slåttemark 3		Kommune Sunndal	Områdenr.	
ID i Naturbase BN00085144	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 24.7.2012	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 80% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 20%		
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder under befaring			
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)				
Sted-kvalitet	Tilstand/ Hevd	Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	X Slått	X Torvtekt	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).
20 - 50 m	Svak	Beite	X Brenning	
50-100 m	Ingen	Pløying	Park/hagestell	
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling		
	Dårlig	Lauving		

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarken i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 24.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020551 og inneholder fire slåttemarken forbundet med smale korridorer. På arealet ovenfor gammelveggen mellom husene og Haugen (polygon lengst nordøst i naturbase) er det i 2011 oppført enebolig, med tekniske inngrep som berører hele enga. Denne slåttemarka utgår derfor fra skjøtselsplanen. Videre er en ny slåtteteig med ekstensiv skjøtsel og typisk slåttemarksvegetasjon inkludert i skjøtselsplanen, slik at antallet fremdeles er fire. Disse engene har samme vegetasjonsutforming, skjøtsel og verdi, og er derfor samlet i en skjøtselsplan, men med hver sin områdebeskrivelse for identifisering i Naturbase.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemark med plassering lengst sør der kraftlinja krysser turstien til Åmotan. Sørvestvendt, frisk/tørr, 405-420 m.o.h.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype: Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) og Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Overvekt av gras, noe beitepreget. Mengdearter: engkvein, engsyre, kvitkløver og rødsvingel. Også rødknapp, blåkløkke, rødkløver, ryllik og vanlig arve er rikt utbredt i enga. Her er tidligere registrert bakkesøte og marinøkkel (Jordal 2007), men disse ble ikke påvist under befaring 2012.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

God hevd med tradisjonell skjøtsel som er opprettholdt fram til i dag. Enga ble tidligere slått med ljå og høstbeitet. Dagens skjøtsel består av slått med tohjuling samt vår- og høstbeite av storfe.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner, men fraktes ut av enga - da gras under nedbryting gir gjødslingseffekt fra. Ikke gjødsles. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Jenstad er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Slåttemarkene på Jenstad utgjør en sentral del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Slåttemarkene på Jenstad: hovedbruket er tidligere verdsatt til verdi A, bl.a. som følge av funn av stor bloddråpesvermer og lillagrå rødskivesopp, og verdien er av den grunn opprettholdt her. Ser man isolert på vegetasjonen fremstår engene i dag som middels artsrik med verdi B.

Jenstad: hovedbruket, slåttemark 4

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Jenstad: hovedbruket, slåttemark 4		Kommune Sunndal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085173	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 24.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 80% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 20%	
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder under befaring		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Sted-kvalitet	Tilstand/ Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	X Slått	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m	Svak	X Beite	
50-100 m	Ingen	Pløying	Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 24.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020551 og inneholder fire slåttemarker forbundet med smale korridorer. På arealet ovenfor gammelvegen mellom husene og Haugen (polygon lengst nordøst i naturbase) er det i 2011 oppført enebolig, med tekniske inngrep som berører hele enga. Denne slåttemarka utgår derfor fra skjøtselsplanen. Videre er en ny slåtteteig med ekstensiv skjøtsel og typisk slåttemarksvegetasjon inkludert i skjøtselsplanen, slik at antallet fremdeles er fire. Disse engene har samme vegetasjonsutforming, skjøtsel og verdi, og er derfor samlet i en skjøtselsplan, men med hver sin områdebeskrivelse for identifisering i Naturbase.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Liten slåtteteig lengst øst med vestvendt frisk mark, 425-435 m.o.h. Noe gjengroingsskog i øvre deler av enga som har restaureringspotensial.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype: Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) og Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Mosaikk av mer og mindre åpent feltsjikt med bl.a. engsvingel, sølvbunke, ryllik, engsyre, rødkløver, prestekrage, rødknapp og blåklokke, marikåpe, kvitkløver, småengkall og karve. Mye av samme vegetasjonsutforming som i slåttemark 1.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

God hevd der tradisjonell skjøtsel er opprettholdt fram til i dag. Ble tidligere slått med ljà og høstbeitet. Dagens skjøtsel består av slått med tohjuling der grasen fjernes, samt vår- og høstbeite av storfe.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner, men fraktes ut av enga - da gras under nedbryting gir gjødslingseffekt fra. Det bør ikke gjødsles. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Jenstad er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteenger og åkre. Slåttemarkene på Jenstad utgjør en sentral del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Slåttemarkene på Jenstad: hovedbruket er tidligere verdsatt til verdi A, bl.a. som følge av funn av stor bloddråpesvermer og lillagrå rødkivesopp, og verdien er av den grunn opprettholdt her. Ser man isolert på vegetasjonen fremstår engene i dag som middels artsrik med verdi B.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtseleksplan: 25.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge		
UTM Slåttemark 1: 6930791N 503261Ø Slåttemark 2: 6930815N 503412Ø Slåttemark 3: 6930671N 503503Ø Slåttemark 4: 6930908N 503339Ø	Gnr/bnr. 9/1	AREAL (nåværende): 8.0 daa. (Slåttemark 1: 3.7 daa.) (Slåttemark 2: 2.2 daa.) (Slåttemark 3: 1.2 daa.) (Slåttemark 4: 0.9 daa.)	AREAL etter evt. restaurering: 10.0 daa. (Slåttemark 1: 1.4 daa.) (Slåttemark 2: 0.6 daa.)	Del av verneområde? Nei	
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Kari Jenstad (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 24.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		
<p>Mål: Hovedmål for lokaliteten: Slåttemarka er middels artsrik, tilsvarende verdi B. Målet er å opprettholde og bedre dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.</p> <p>Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime. Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka. Gradvis å redusere gjengroingskog på tidligere slåttemark i kantsoner.</p> <p>Ev. spesifikke mål for delområde(r):</p> <p>Tilstandsmål arter: Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.</p> <p>Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner lysåpne</p>					
<p>AKTUELLE TILTAK:</p> <p>Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (el. ljà) en gang årlig etter 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Arealet er tungdrevet. Skal ikke gjødsles. Vår- og høstbeite med storfe.</p> <p>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydde gjengroingskog i kantsoner med tidligere var slåttemark. Kjøring med tyngre landbruksmaskiner bør skje på frossen mark. Lav kutting av stammer, slik at slåmaskin kan brukes etterpå Evt. oppkvisting av trær i kantsonen</p> <p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:</p>			Priori-tering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontro ll: (Dato)
			Hvert år	8.0 daa, 2000 kr/daa. Sum: kr 16000,-	Sept. hver år.
			Ved kapasitet	2.0 daa. 300 kr/t 20t/daa	

UTSTYRSBEHOV:

Tohjuls slåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring. For rydding; motorsag, ryddesag, verneutstyr

OPPFØLGING:

Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:

Ny artsregistrering bør utføres i 2017.

Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	

Skjøtselsavtale parter:

Kari Jenstad og Fylkesmannen i Møre og Romsdal

ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen)

Kari Jenstad

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeuger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd, rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Lokalteten Jenstad: hovedbruket med slåttemarkene som inngår i skjøtelsesplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Oversiktsbilde med markering av de fire slåttemarkene som inngår i skjøtelsesplanen (rød skrift). For slåttemark 4 skimtes bare sørenden, mens resterende areal har beliggenhet til venstre utenfor bildet. Bildet tatt fra Svisdal på andre siden av dalen, sett mot øst. Foto: Per Vesterbukt. UTM32 6931172N 502844Ø.

Figur 3. Slåttemark 1 som inngår i skjøtselsplanen, sett mot nord. Foto: Sigrun Aune, 24.7.2012. UTM32 6929745N 498404Ø.

Figur 4. Slåttemark 2 som inngår i skjøtselsplanen sett mot sør, med prestekrage i forgrunnen. Foto: Sigrun Aune, 24.7.2012. UTM32 6929745N 498404Ø.

Figur 5. Slåttemark 3 som inngår i skjøtselsplanen, sett mot vest. Foto: Sigrun Aune, 24.7.2012. UTM32 6929745N 498404Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten, og er ikke uttømmende.

Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Brennesle	<i>Eriophorum latifolium</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Gulskolm	<i>Saxifraga aizoides</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>
Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>
Korsblomst	<i>Lemna trisulca</i>
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Åkerfoglemmegei	<i>Myosotis arvensis</i>

Skjøtselsplan for Jenstad: Haugen, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

Foto: © S. Aune/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselplan for Jenstad Haugen, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåtteeenga ligger nord for gårdstunet på gården Haugen på Jenstad. Her er de mest artsrike naturengrestene på gården. Enga er vestvendt, med forholdsvis bratt helning (ca. 455-470 moh). Berggrunnen består av gneis.

Lokaliteten omfatter slåttemarka på nedsida av gamleveien til Jenstad. Gamleveien danner grensa mot øst. I nord, vest og sør grenser slåttemarka mot skog og kratt.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Vegetasjonstypen er frisk fattigeng (gulaks/engkveineng, G4a) i blanding med frisk næringsrik «natureng» (G13).

ARTSMANGFOLD:

Vegetasjonen i enga var ved registreringen i 2012 høyvokst med tett feltsjikt, men også enkelte åpne partier. I bunnsjiktet var det tett strølag av visstent plantemateriale.

Mengdearter i slåttemarka er engkvein, engrapp, engsmelle, hundekjeks, mjødur, blåklokke, rødknapp, kvitmaure og ryllik. Engsoleie, firkantperikum, grasstjerneblom og kvitbladtistel er også vanlige arter i enga. I likhet med registreringen i 1999 var det mest interessante artene prestekrage og blåklokke. I tillegg finnes slåttemarksarten rødknapp i store mengder i slåttemarka. J.B. Jordal registrerte i 1999 94 plantearter, derav 18 naturengarter og 5 seterplanter på gården Haugen. Det er ikke funnet rødlistede plantearter på slåttemarka.

Skogen rundt sprer seg inn i slåttemarka. Det vises i form av oppslag av bjørk, grønnvier og selje i nedkant av slåttemarka. I nordspissen har tett orekratt og -skog delvis spredt seg inn i enga. Et gammelt steingjerde inne i orekrattet er tegn på hvor grensa for slåttemarka gikk tidligere.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Gården Haugen ble skilt ut av hovedbruket på Jenstad på begynnelsen av 1900-tallet. Gården hadde hest, et par kyr og sauer. Disse beitet trolig slåttemarka etter slåtten. Arealet har blitt pløyd (1 gang, på 50- eller 60-tallet) og gjødslet (uklart hvor mye eller når).

Slåttemarka lå brakk i ca. 25 år fram til 2000, da nåværende eiere kjøpte gården. Slåttemarka var da gjengrodd med trær både i nedkant og i overkant mot gammelveien. Disse ble hogd og fjernet. Oreskogen i nord ble hogd for 8-9 år siden, men har vokst opp igjen i etterkant. Kopplam beitet slåttemarka tre somre (2000-2003). De siste årene har slåttemarka blitt slått annethvert/tredjehvert år, i slutten av juli/begynnelsen av august.

Slåttemarka er i en gjengroingsfase, men er likevel artsrik. Kontinuerlig skjøtsel vil trolig redusere dominansen av høyvokste stauder og gi større innslag av lyskrevende små urter. Slåttemarka er svært utsatt for gjengroing om den ikke skjøttes årlig.

FREMMEDE ARTER:

Ingen registrert.

KULTURMINNER:

Et steingjerde går langs nyvegen til Jenstad på oversida av slåttemarka (mot øst). Nord for slåttemarka går det også et steingjerde, men dette er i stor grad gjengrodd med skog og kratt.

SKJØTSEL OG HENSYN

Det er ønskelig med fortsatt skjøtsel. Slåttemarka bør slås en gang hvert år i slutten av juli/begynnelsen av august. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes og fraktes bort. Hvis gras må deponeres bør det gjøres nedenfor engarealet (ikke i sidene).

Etterbeiting med sau hadde vært gunstig og i tråd med historisk skjøtsel av slåttemarka.

Lauvoppslag i nedkant av slåttemarka fjernes. Lav kutting av stammer er viktig slik at slåmaskin kan benyttes etterpå. Kjøring med tyngre landbruksmaskiner i forbindelse med rydding bør skje på frossen mark.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Jenstad er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Det er mange kulturminner i området, f.eks. fangst- og dyregraver, gamle hustufter, gravrøyser og steingjerder.

VERDIBEGRUNNELSE:

Verdien av slåttemarka settes til B (viktig) på grunn av at det er en viss artsrikdom med flere kulturmarksarter. Området har blitt ryddet/restaurert og mer eller mindre regelmessig skjøttet siden siste registrering. Verdien oppgraderes derfor fra C til B. For å beholde verdien bør enga holdes i hevd og slås hvert år.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtelsesplan: Oktober 2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt	FIRMA: Bioforsk Midt-Norge		
UTM 32V 6931096 503448	Gnr/bnr. 9/3	AREAL (nåværende): 2,8 dekar	AREAL etter evt.restaurering: 3,8	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Mari Anne Husby Geir Johnny Husby		Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Samtale på Jenstad før befaring 27.07.2012 Telefonsamtale 9.10.2012		

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

Området er i svak hevd og med verdi B. Målet er å få i gang årlig skjøtsel av lokaliteten, og videre opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsinnholdet for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og helst også etterbeiting.

Konkrete delmål:

Opprettholde årlig skjøtsel.

Opprettholde eller øke artsdiversiteten i slåttemarka, med de karakteristiske kulturmarksindikatorerne som inngår.

Holde kantsoner åpne og i god hevd. Gradvis reduser gjengroingsskog i kantsoner.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

Tilstandsmål arter:

Opprettholde eller øke artsdiversiteten i slåttemarka.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne og i god hevd. Fjerne lauvoppslag i nedkant av slåttemarka.

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

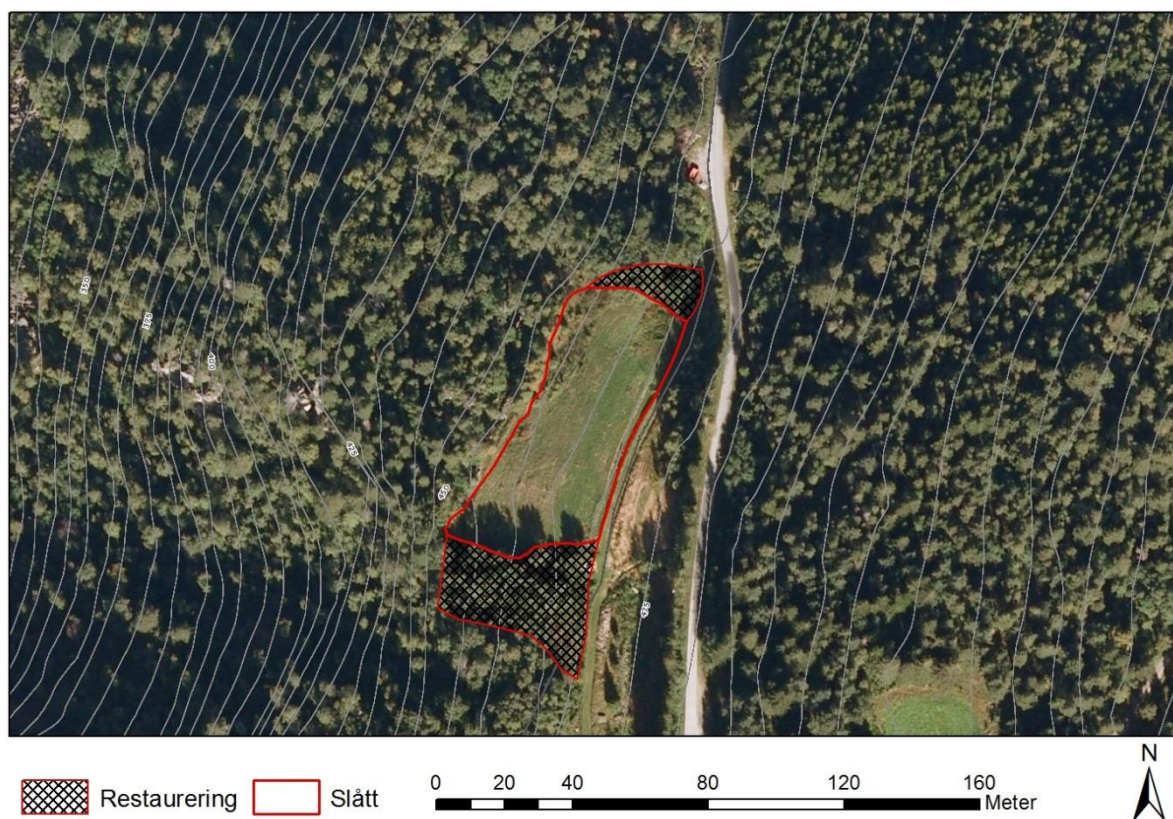
Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Slåttemarka med arealet som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Oversiktsbilde av slåttemarka Haugen på Jenstad, sett fra Svøu på motsatt side av dalen. Bilde tatt mot øst. Foto: Per Vesterbukt, 25.7.2012. UTM32 6931189N 502854Ø.

Figur 3. Slåttemarka sett mot sør. Gamleveien til Jenstad sees til venstre. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM32 6931107N 503452Ø.

Figur 4. Rødknapp dominerer store deler av slåtteenga. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM32 6931096N 503433Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Bekkestjerneblom	<i>Stellaria alsine</i>	Tyrihjelm	<i>Aconitum septentrionale</i>
Bjørk	<i>Betula pubescens</i>	Åkerminneblom	<i>Aphanes arvensis</i>
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>		
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>		
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>		
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>		
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>		
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>		
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>		
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Grønnvier	<i>Salix phylicifolia</i>		
Gråor	<i>Alnus incana</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Gulskolm	<i>Saxifraga aizoides</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Hengeving	<i>Phegopteris connectilis</i>		
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>		
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>		
Hårsvæve	<i>Festuca baffinensis</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Krattmjølke	<i>Epilobium montanum</i>		
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>		
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>		
Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>		
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		
Selje	<i>Salix caprea</i>		
Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>		
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>		
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>		
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>		
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>		

Skjøtselsplan for Svisdal: Nestuliin, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

Foto: © S. Aune/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAKSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvern avdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Svisdal Nestuliin, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten		Kommune		Områdenr.			
Fjellgardene: Svisdal: Nestuliin		Sunndal					
ID i Naturbase	Registrert i felt av:			Dato:			
BN00085142	Per Vesterbukt, Sigrun Aune			25.07.2012			
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige)				Skjøtselsavtale:			
<p>Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s</p> <p>Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.</p>				Inngått år:			
				Utløper år:			
Hovednaturtype:		Utforminger:					
Slåttemark, 100 %		D0107 - Frisk/tørr, middels baserik eng 60 %					
Tilleggsnaturtyper:		D108 - Frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå 40 %					
Ingen							
Verdi (A, B, C):		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)					
A							
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt	G7b - Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming
20 - 50 m		Svak		Beite		Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			G8 - Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå, flekkmure-sauesvingeleng

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt ved Bioforsk Midt-Norge, og er en justering og oppdatering av kartlegging utført av J.B. Jordal (se rapport Jordal 2000). Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart i felt 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Egen kartlegging, tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er lagt til grunn for beskrivelsen og skjøtselsplanen. Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020547.

Avgrensingen av lokaliteten er justert i 2012 i samråd med grunneier.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Sørvendt slåttemark med tørrbakkevegetasjon på morenemasse i bakken nedenfor gårdstunet på gården Nestu, Svisdal. Enga dekker en høydegradient ca. 535-570 moh. Gården ligger i et tradisjonelt kulturlandskap med lang kontinuitet. Berggrunnen består av gneis.

Slåttemarka er avgrenset av steingjerder i overkant og mot ene sida. Mot den andre sida (i sør) er grensen trukket i den bratte bakken ned mot elva Svøu, omtrent der grunneieren slutter å slå i dag.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Naturtypen er slåttemark. Særlig tørrbakkeelementet med dunhavreenger er godt utviklet i Nestuliene. Vegetasjonen er dels dunhavre-eng (G7b), dels sauesvingel-flekkmureng (G8).

ARTSMANGFOLD:

Tørrbakkevegetasjonen i øvre deler av slåttemarka har lavvokst, glissent feltsjikt og er svært artsrik. Her vokser det arter som bakkestjerne, bakkemynte, kattefot, lintorskemunn, lodnerubloom, prestekrage, marinøkkel, sandarve, rødknapp, småbergknapp, markjordbær og vill-lin.

Den nederste delen (mot øst) har meir høgvekst og tett vegetasjon dominert av bl.a. dunhavre og kvitmaure i blanding med småengkall, fuglevikke, rødknapp, rødkløver, hvitkløver, blåklokke, grasstjerneblom og sveve sp. Selv om vegetasjonen er mer frodig enn lengre opp på slåttemarka er den fortsatt artsrik med mange urter jevnt fordelt i slåttemarka.

Sommeren 2012 var kald og fuktig, noe som gjorde at tørrbakkevegetasjonen framsto som meir frodig enn i et normalår i følge grunneieren. Jordal (2000) vurderer Nestuliin, sammen med tørrbakkene nedenfor Gammelsvøu, som blant de fineste tørrengsamfunnene i Møre og Romsdal.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Engene blir vår- og høstbeita av sau og slått årlig. Slåtten utføres med tohjulsslåmaskin i august/september. Graset bakketørkes og brukes som fôr eller blir kjørt bort. Enga har blitt litt gjødslet tidligere (uklart hvor mye eller når). Vegetasjonen har blitt brent om våren enkelte ganger de siste årene for å få vekk dødt gras.

Ei kraftlinje går rett over slåttemarka. To stolper er plassert på enga, én ved steingjerdet i overkant og én et stykke ned på slåttemarka.

FREMMEDE ARTER:

Vårpengeurt har fått status «potensielt høy risiko» i Fremmede arter i Norge (2012). Arten har meget effektiv frøproduksjon, men visner den ned tidlig og gjør ingen merkbar skade i de naturtyper der den forekommer. Det er ikke nødvendig å gjøre tiltak mot vårpengeurt i slåttemarka på Nestuliin.

KULTURMINNER:

Steingjerder.

SKJØTSEL OG HENSYN

Lokaliteten er et av få eksempel i fylket på artsrike, innlandspregete tørrbakkesamfunn. Det er sterkt ønskelig at tradisjonelle slåtteenger bevares gjennom slått. Dagens hevd bør derfor videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Enga vår- og høstbeites av sau som tidligere. Lokaliteten må ikke gjødsles eller pløyes.

Det bør slås helt inntil steingjerdet rundt slåttemarka. I dag er det en smal stripe med høyvokste arter langs steingjerdet. Dette bør fjernes slik at steingjerdet kommer «fram i lyset» og næringsoppsamlinga reduseres.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Svisdal er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteenger og åkre. Det er mange kulturminner i området, f.eks. fangst- og dyregraver, gamle hustufter, gravrøyser og steingjerder.

VERDIBEGRUNNELSE:

Området blir verdsatt til A (svært viktig) på grunn av at det er en stor, velutviklet, artsrik og noe kalkrik tørreng i god hevd. Regionalt er dette en sjelden naturtype.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 23.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 32V 6931175 502880	Gnr/bnr. 15/2	AREAL (nåværende): 9,1 dekar	AREAL etter evt.restaurering: 9,1 dekar	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Pål Svisdal (grunneier og bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012	

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

Området er artsrikt, i god hevd og med verdi A. Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsinnhold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og vår/høstbeiting.

Konkrete delmål:

Opprettholde dagens hevdregime.

Opprettholde artsdiversiteten i slåttemarka, med de karakteristiske kulturmarksindikatorene som inngår.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

Tilstandsmål arter:

Opprettholde artsinnhold og mengde på dagens nivå.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne.

Redusere høgvekst vegetasjon langs steingjerdene.

AKTUELLE TILTAK:	Prioritering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontroll: (Dato)
Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (evt ljå) en gang hvert år, helst etter 20. juli. Slåtten kategoriseres som tung slått. Arealet har relativt jevn helning, men er bratt.	Hvert år	9,1 daa	Sept. hvert år.
Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt hesjes og kjøres bort. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Ved eventuell deponering av gras bør dette skje nedenfor slåttemarka eller på annet areal lengre vekk fra slåttemarka.	Hvert år	2000 kr/daa Sum: kr. 18.200,-	
Enga vår- og høstbeites av sau.			
Det skal ikke gjødsles.			
Kantsoner holdes i hevd.	Hvert år		
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydding av lauvoppslag i kanter. Lav kutting av stammer slik at slåmaskin kan brukes etterpå. Det er lite behov for dette i dag, men en bør passe på spredning fra lauvtrærne i kantsonen mot elva. Kvistavfall etter hogst bør brennes.	Ved behov	300 kr/t 20t/daa	
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Steingjerdene bør «fram i lyset». Slått helt inntil steingjerdene. Gras/høyavfall og kvister må ikke deponeres oppå steingjerdene.	Hvert år eller evt hvert 2. år		
UTSTYRSBEHOV: Tohjuls slåmaskin (og evt. ljå) for slått. RIVER for vending og fjerning av gras. Ved evt. hesjing; påler og stålstring. Ved rydding; motorsag, ryddesag, verneutstyr.			
OPPFØLGING: Skjøtelsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017 Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtelsavtale parter: Pål Svisdal og Fylkesmannen i Møre og Romsdal			
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtelsplanen) Pål Svisdal			

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

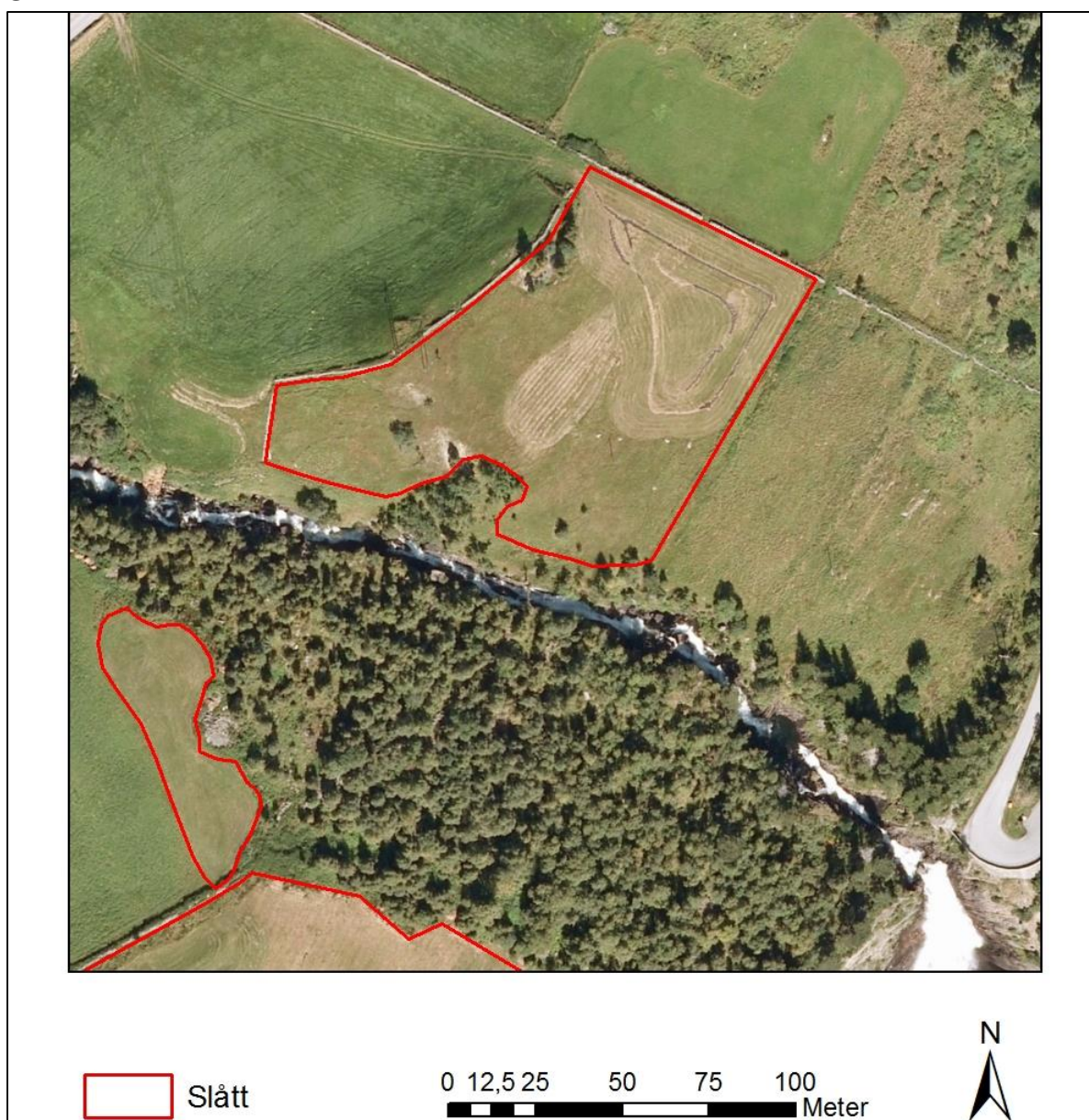
Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Slåttemarka med arealet som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt). Nederst til venstre vises to av slåttemarkene på Svøu på motsatt side av elva. Disse slåttemarkene er omtalt i egne skjøtselsplaner.

Bilder

Figur 2. Svisdal sett fra Jenstad på motsatt side av dalen. Nestuliin ligger på nedsida av gårdstunet, til høyre for elva. Foto: Sigrun Aune, 24.7.2012. UTM32 6930782N 503282Ø.

Figur 3. Slåttemarka avgrenses mot et steingjerde i nordøst. Bilde er tatt mot øst og viser artsrik dunhavreeng. Foto: Per Vesterbukt, 25.7.2012. UTM32 6931177N 502820Ø.

Figur 4. Artsrik vegetasjon med blant annet prestekrage på Nestuliin. I bakgrunnen skimtes gammalgården på Svøu, på andre siden av elva Svøu. Bildet er tatt i retning sørvest. Foto: Sigrun Aune, 25.7.2012. UTM32 6931177N 502820Ø.

Figur 5. Dunhavreeng med stedvis stort innslag av kvitmaure. Foto: Per Vesterbukt, 25.7.2012. UTM32 6931171N 502853Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Bakkemynte	<i>Acinos arvensis</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Bakkestjerne	<i>Erigeron acer ssp. acer</i>	Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Bitterbergknapp	<i>Sedum acre</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Brennesle	<i>Eriophorum latifolium</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Burot	<i>Artemisia vulgaris</i>		
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>		
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>		
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>		
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>		
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>		
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Gulskolm	<i>Saxifraga aizoides</i>		
Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>		
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>		
Krushøymole	<i>Rumex crispus ssp. crispus</i>		
Hårsveve gr.	<i>Hieracium pilosella</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>		
Kveke	<i>Elymus repens</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Lintorskemunn	<i>Linaria vulgaris</i>		
Lodnerublm	<i>Draba incana</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Sauesvingel	<i>Festuca ovina ssp. ovina</i>		
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>		
Småbergknapp	<i>Sedum annuum</i>		
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>		
Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>		
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>		
Stormaure	<i>Galium album</i>		
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>		

Skjøtselsplan for Svisdalshaugene, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

Foto: © S. Aune/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Svisdalshaugene, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten		Kommune		Områdenr.				
Fjellgardene: Svidalshaugene		Sunndal						
ID i Naturbase BN00085145	Registrert i felt av: Per Vesterbukt, Sigrun Aune			Dato: 24.10.2012				
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige)				Skjøtselsavtale:				
Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s				Inngått år:				
Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.				Utløper år:				
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger:						
Tilleggsnaturtyper: Ingen		D0107 - Frisk/tørr, middels baserik eng 20 %						
		D108 - Frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå 30 %						
		D104 - Frisk fattigeng 50 %						
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)						
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)								
Sted-kvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				
Vegetasjonstyper:								
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		G7b - Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming
20 - 50 m		Svak		Beite	x	Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				G8 - Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå, flekkmure-sauesvingeleng
		Dårlig		Lauving				G4a - Frisk fattigeng engkvein-rødsvingel-gulakseng, vanlig utforming

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av kartlegging utført av J.B. Jordal i 1999 (se rapport Jordal 2000). Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart i felt 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Egen kartlegging, tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er lagt til grunn for beskrivelsen og skjøtselsplanen. Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020545.

Avgrensningen av slåttemarka er justert i 2012 etter opplysninger om hvor grunneier slår. Et areal nord for avgrensningen er tatt vekk siden det beites av storfe og har mer ujevn struktur og preg av tråkk. Et areal i sør er inkludert siden det er i god hevd og er relativt artsrikt. For å binde de to arealene sammen og lette skjøtselsarbeidet er en mindre del som per i dag slås med traktor og slåmaskin/fôrhøster tatt med.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Sørvestvendt slåttemark beliggende i en bakke ned mot elva Svøu. Den dekker en høydegradient ca. 625- 640 moh. Slåttemarka ligger i øverste (nordlige) del av innmarka på gården Nestu på Svisdal. Gården ligger i et tradisjonelt kulturlandskap med lang kontinuitet. Berggrunnen består av gneis.

Slåttemarka grenser mot elva i vest og fulldyrka innmark i øst. I nord går grensen langs et gjerde mot storfebeite. Avgrensningen dekker en bratt tørrbakke i nord, et flatere midtparti og en flat, sørlig del omkranset av trær mot både elva og mot innmarka.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Naturtypen er slåttemark. Vegetasjonen i nord er dels dunhavre-eng (G7b), dels sauesvingel-flekkmureng (G8). Frisk fattigeng engkvein-rødsvingel-gulakseng (G4a) dominerer på den sørlige halvdel av slåttemarka.

ARTSMANGFOLD:

Tørrbakken i nord er svært artsrik. Enga er beskrevet som en av de mest særpregete dunhavreengene i hele fylket. Vegetasjonen er lavvokst, med mange urter jevnt spredt i enga. Interessante arter som kan nevnes er marinøkkel (tallrik), bakkesøte, snøsøte (en del), rødknapp, prestekrage, kattefot, dunhavre, harerug og karve. Jordal (2000) beskriver i tillegg funn av fjellnøkleblom, bakkestjerne, vill-løk og flekkmure. Disse ble ikke registrert i 2012, men finnes trolig i enga likevel. Sommeren 2012 var kald og fuktig, noe som gjorde at tørrbakkevegetasjonen framsto som mer frodig enn i et normalår i følge grunneieren.

Jordal (2000) har registrert 3 beitemarkssopp, bl. a. engvokssopp *Hygrocybe pratensis* og mørktannet rødskivesopp *Entoloma serrulatum*, og mener det trolig er potensiale for flere arter. Videre observerte Jordal perlemorssommerfugler, skogdjevel og mye småsommerfugler. Gulerle (underarten sårle) har omtrent årlig tilhold i området, er observert varslende og hekker trolig på Svisdalshaugene.

Den sørligste delen av slåttemarka er mindre artsrik, men har fortsatt innslag av kulturmarksarter som blåklokke og rødknapp. Vegetasjonen domineres av harerug, engkvein, rødkløver, engsoleie, hvitkløver og blåklokke. Vegetasjonen på den midterste delen av slåttemarka var slått ved kartlegginga i 2012 og vegetasjonen er derfor ikke registrert her. Det antas at vegetasjonen er frisk fattigeng lignende det som finnes på den sørligste delen.

En smal stripe med høyvokste gras og urter (bl.a. hundegras) vokser langs elvekanten.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Slåttemarka i nord har enkelte år de siste årene kun blitt beitet (ikke slått). Tørrbakkevegetasjonen er imidlertid lavproduktiv og tørkepåvirket, og har til tross for dette ikke tegn til gjengroing eller endring i struktur.

Slåttemarka blir i dag vår- og høstbeita av sau og slått årlig. Slåtten utføres med tohjulsslåmaskin i slutten av juli/begynnelsen av august. Graset bakketørkes og brukes som fôr eller blir kjørt bort. Den midterste delen av slåttemarka blir slått med traktor og fôrhøster/slåmaskin i siloslåtten i juli.

Rundballer lagres like utenfor slåttemarksgrensa i sør.

FREMMEDE ARTER:

Ingen registrert.

KULTURMINNER:

Ingen kulturminner registrert innenfor slåttemarka, men mange steingjerder finnes i nærheten.

SKJØTSEL OG HENSYN

Dette er trolig en av de mest spesielle enkeltlokalitetene i fjellgårdene, og man bør ikke gjødsle eller pløye for nært inntil.

Det anbefales at slåttemarka slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20 juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Hele arealet bør slås til samme tid, dvs det midterste arealet bør slås senere enn det har blitt gjort de siste årene. Eventuell deponering av gras bør skje nedenfor slåttemarka eller på annet areal lengre vekk fra slåttemarka. Slåttemarka blir fortsatt vår- og høstbeitet av sau.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Svisdalshaugene og Svisdal er en del av fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvidde tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteengeter og åkre. Det er mange kulturminner i området, f.eks. fangst- og dyregraver, gamle hustufter, gravrøyser og steingjerder.

VERDIBEGRUNNELSE:

Verdien innenfor lokaliteten varierer fra svært artsrikt i nord, og mer ordinært i sør. Hele arealet er likevel tatt med i en avgrensning for å se hele det lille området i en sammenheng. Området blir verdsatt til A (svært viktig) på grunn av at det i nord er en meget artsrikt og intakt kalkrik slåtteenget. For å opprettholde verdien bør hele området holdes i kontinuerlig hevd og skjøttes med sein slått og tørking/opsamling av graset.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtelsesplan: 24.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 32V 6931357 502499	Gnr/bnr. 15/2	AREAL (nåværende): 1,7 daa.	AREAL etter evt.restaurering: 1,7 daa.	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Pål Svisdal (grunneier og bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene 25.07.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012	

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

Området er artsrikt, i god hevd og med verdi A. Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsinnhold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og vår/høstbeiting.

Konkrete delmål:

Opprettholde dagens hevdregime.

Opprettholde artsdiversiteten i slåttemarka, med de karakteristiske kulturmarksindikatorerne som inngår.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

Tilstandsmål arter:

Opprettholde artsinnhold og mengde på dagens nivå.

Øke innslaget av kulturmarksarter i sørlig del av slåttemarka.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne.

Fjerne/reducere høgvokst vegetasjon i kantsonen mot elva.

AKTUELLE TILTAK:	Priori- tering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontro ll: (Dato)
<p>Generelle tiltak: Enga slås med tohjulsslåmaskin (evt. ljà) en gang hvert år, helst etter 20. juli. Slåtten kategoriseres som tung slått. Arealet varierer fra bratt helning ned mot elva i nord, til slakere helning og nesten flatt areal lengst sør.</p> <p>Hele arealet bør slås til samme tid, dvs. det midterste arealet bør slås senere enn det har blitt gjort de siste årene.</p> <p>Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes og kjøres bort. Ved deponering av graset bør dette ikke skje i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Evt. deponering bør skje nedenfor slåttemarka eller på annet areal lengre vekk fra slåttemarka.</p> <p>Slåttemarka vår- og høstbeites av sau.</p> <p>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Lauvoppslag i kanter bør ryddes ved behov. Lav kutting av stammer slik at slåmaskin kan brukes etterpå. Det er hovedsakelig den sørlige delen av slåttemarka som er utsatt for lauvoppslag.</p> <p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Det bør ikke lagres rundballer på slåttemarksarealet eller slik at evt. avrenning fra rundballene renner inn på slåttemarksarealet.</p> <p>Slåttemarka grenser blant annet til fulldyrka innmark. Det bør ikke gjødsles eller pløyes for nært inntil den artsrike slåttemarka.</p>	<p>Hvert år</p> <p>Hvert år</p> <p>Hvert år</p> <p>Ved behov</p>	<p>1,7 daa. 2000 kr/daa. Sum: kr. 3400,-</p> <p>20t/daa 300 kr/t</p>	<p>Sept. hvert år.</p>
<p>UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin (evt. ljà) for slått. River for vending og fjerning av gras. Ved evt. hesjing: påler og stålstreng. Ved rydding: motorsag, ryddesag, verneutstyr.</p>			
<p>OPPFØLGING:</p> <p>Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017</p> <p>Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.</p>			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
<p>Skjøtselsavtale parter: Pål Svisdal og Fylkesmannen i Møre og Romsdal</p>			
<p>ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen) Pål Svisdal</p>			

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

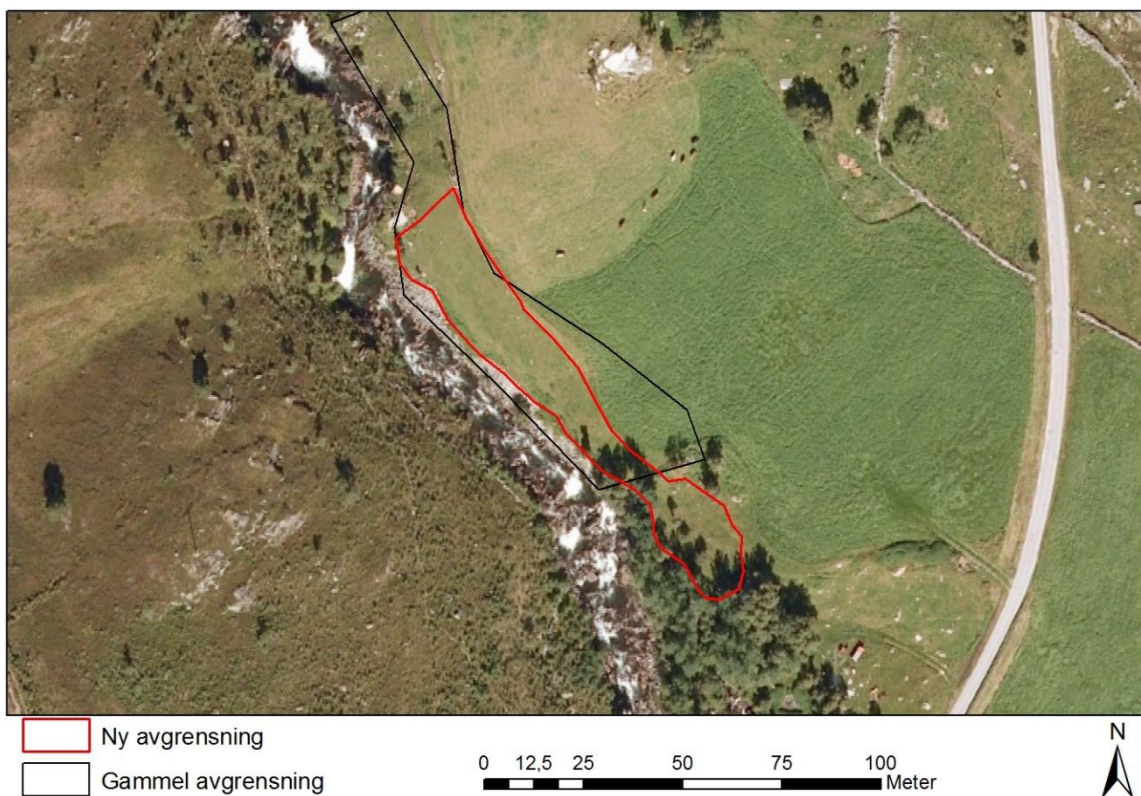
Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Slåttemarka med arealet som inngår i skjøtselsplanen. Kartet viser både ny avgrensning (rødt) og gammel avgrensning (svart) av slåttemarka.

Bilder

Figur 2. Artsrik vegetasjon i slåttemarka. Sommeren 2012 var kald og fuktig, noe som gjorde at tørrbakkevegetasjonen framsto mer frodig sammenliknet med normalår. Foto: Per Vesterbukt, 25.7.2012. UTM32 6931386N 502473Ø.

Figur 3. Restareal med artsrik vegetasjon som inkluderes i avgrensningen. Bildet er tatt i retning nordvest, med den mest artsrike delen av slåttemarka øverst midt i bildet. Til venstre renner elva Svøu. Foto: Per Vesterbukt, 25.7.2012. UTM32 6931287N 502591Ø.

Figur 4. Slåttemarka ligger i en sørvestvendt helning ned mot elva Svøu. Til venstre ved skogen skimtes det nye arealet som inkluderes i avgrensningen. Foto: Sigrun Aune, 25.7.2012. UTM32 6931386N 502473Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Bakkesøte	<i>Gentianella campestris ssp. campestris</i>	Strandarve	<i>Honkenya peplodes</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>	Tunrapp	<i>Poa annua</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>		
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>		
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>		
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		
Fjellarve	<i>Cerastium alpinum</i>		
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla sp. alpina</i>		
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>		
Hårsveve gr.	<i>Hieracium pilosella</i>		
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>		
Osp	<i>Populus tremula</i>		
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Sauesvingel	<i>Festuca ovina ssp. ovina</i>		
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>		
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>		
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>		
Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>		
Snøsøte	<i>Gentiana nivalis</i>		
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>		
Stormaure	<i>Galium album</i>		

Skjøtselsplan for Svøu og Svøuliin, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

Foto: © S. Aune/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Svøu og Svøuliin, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten		Kommune		Områdenr.			
Fjellgardene: Svøuliin		Sunndal					
ID i Naturbase BN00085149		Registrert i felt av: Per Vesterbukt, Sigrun Aune		Dato: 26.7.2012			
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige)				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:			
<p>Jordal, J.B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasstraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s</p> <p>Jordal, J.B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.</p>							
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger:					
Tilleggsnaturtyper: Ingen		D0107 - Frisk/tørr, middels baserik eng 20 % D0108 - Frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå 40 % D0103 - Sølvbunkeeng 10 % D0113 - Frisk næringsrik «natureng» 30 %					
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Sted-kvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt	G7b - Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming. G8 - Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå, flekkmure-sauesvingeleng. G3 - Sølvbunkeeng. G13 - Frisk, næringsrik «natureng».
20 - 50 m		Svak		Beite	x	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av kartlegging utført av J.B. Jordal i 1999 (se rapport Jordal 2000). Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart i felt 26.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Egen kartlegging, tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon av bruker er lagt til grunn for beskrivelsen og skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020549. Den registreringen inneholdt tre slåtteteiger. Som følge av stort totalareal, ulik verdi og noe ulike skjøtsels- og restaureringstiltak er den største slåtteteigen (lengst sør) her skilt ut med egen områdebeskrivelse og skjøtselsplan. Arealavgrensningen er justert slik at hele slåttemarka nedenfor gammelhusene på Svøu er tatt med. Dette er gjort for å se helhetlig på slåttemarka og sikre videre drift på hele enga med gradienten fra tørrbakke til friskere vegetasjon.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemarka ligger i en bratt helning (ca. 510-570 moh) vendt mot sørøst, nedenfor gammelgården på Svøu. Bruket ligger sørvest for elva Svøu. Slåttemarka ligger i et tradisjonelt kulturlandskap med lang kontinuitet. Berggrunnen består av gneis.

Det avgrensede området inkluderer hele slåtteteigen. Grensen er trukket rundt arealet som slås i dag, og avgrenses mot skog/gjengrodd slåttemark i nedkant og begge sidene. Et steingjerde og husene på gården utgjør grensen i overkant. Nedenfor slåttemarka går det bratt ned til Åmotan i bunnen av dalen.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Naturtypen er slåttemark. Vegetasjonstypen på tørrbakkene er dunhavreeng (G7b) og sauesvingel-flekkmureng (G8). Lengre ned dominerer sølvbunkeeng (G3) og frisk, næringsrik «natureng» (G13).

ARTSMANGFOLD:

Artsrik slåtteeng som varierer fra tørrbakke til friskere mark. Feltsjiktet er lavt og åpent på tørrbakken i øverste del av slåttemarka. Det er funnet 148 plantearter på bruket, av disse 27 naturengplanter og 8 seterplanter (Jordal 2000). Eksempler på arter: bakkestjerne, bakkesøte, bakkeveronika, dunkjempe, fjellnøkleblom, gjeldkarve, hårsveve, marinøkkel, prestekrage, sølvmore, småsmelle, småbergknapp, snøsøte, lintorskemunn, markjordbær, sandarve, tysk mure, vill-løk, vårskrinneblom og flere mangeblomstra arter fra hårsveve-gruppa. De fleste av disse artene ble gjenfunnet i 2012.

Den nederste delen av enga er frodigere, tettere og har mer høyvokst vegetasjon sammenlignet med tørrbakken øverst. Her vokser bl.a. hundegras, firkantperikum og engsyre. Timotei ble også funnet her. Mot steingjerdet i overkant av enga er det en kantsone med høgvokste og nitrofile arter som geitrams, brennesle og mjøddurt.

Jordal (2000) beskriver funn av stor egggrøysopp, kjeglevokssopp, ruterøysopp, beitesjampinjong og stilkmossekanterell (dårlige data pga. tørke), og massevis av perlemorssommerfugler og småsommerfugler på tørrengene på varme soldager. Det ble ikke kartlagt sopp og sommerfugler i 2012.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Svøu er eksempel på en gammel fjellgard typisk for området. Engene blir vår- og høstbeita av sau og slått årlig av gårdbrukeren på andre siden av elva.. Slåtten utføres med tohjulsslåmaskin i slutten av juli/begynnelsen av august. Graset bakketørkes og brukes som fôr eller blir kjørt bort. Den nederste delen av slåttemarka har enkelte år ikke blitt slått, grunnet værforhold og vanskeligheter med å slå i de bratte bakkene. Enga har blitt litt gjødslet tidligere (usikkert hvor mye og når). Enga ble i mange år ikke slått, men er i dag i god hevd.

En T-merket sti passerer i kanten av slåttemarka i vest.

FREMMEDE ARTER:

Ingen registrert.

KULTURMINNER:

Steingjerde i overkant av slåttemarka. Rydningsrøyser i kantene. I Svøuliene er det funnet styvingstre av selje (Jordal 2000).

SKJØTSEL OG HENSYN

Lokaliteten er et av få eksempel i fylket vårt på artsrike, innlandspregete tørrbakkesamfunn. Det er sterkt ønskelig at tradisjonelle slåtteeenger bevares gjennom slått.

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Enga vår- og høstbeites av sau. Lokaliteten må ikke gjødsles eller pløyes.

Det bør slås helt inntil steingjerdet i overkant av slåttemarka. I dag er det en stripe med høyvokste og nitrofile arter langs steingjerdet. Dette bør fjernes slik at steingjerdet kommer «fram i lyset» og næringsoppsamlinga reduseres.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Svøu er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvidde tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Det er mange kulturminner i området, f.eks. fangst- og dyregraver, gamle hustuffer, gravrøyser og steingjerder.

VERDIBEGRUNNELSE:

Området blir verdsatt til A (svært viktig) på grunn av at det er et meget artsrikt kulturlandskap som er et resultat av langvarig bruk og et klima som er regionalt uvanlig (varmt og tørt). I regional sammenheng er slike tørrbakker meget viktige å ta vare på.

Den nederste delen av slåttemarka har noe lavere verdi, men det er valgt å se på hele slåttemarka som en helhet og hele gis derfor fortsatt verdi A.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtelsesplan: 29.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 32V 6930996 502799	Gnr/bnr. 14/1	AREAL (nåværende): 11,1 daa.	AREAL etter evt.restaurering: 11,1 daa.	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Pål Svisdal (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012	

Mål:

Hovedmål for lokaliteten:

Området er artsrikt, i god hevd og med verdi A. Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsinnhold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og vår/høstbeiting.

Konkrete delmål:

Opprettholde dagens hevdregime.

Opprettholde artsdiversiteten i slåttemarka, med de karakteristiske kulturmarksindikatorerne som inngår.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

Tilstandsmål arter:

Opprettholde artsinnhold og mengde på dagens nivå.

Øke innslaget av kulturmarksarter i nedre del av slåttemarka.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne.

Redusere høgvekst vegetasjon langs steingjerdet i overkant av slåttemarka.

AKTUELLE TILTAK:	Priori- tering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontro ll: (Dato)
Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (evt ljå) en gang hvert år, helst etter 20. juli. Slåtten kategoriseres som tung slått. Arealet har relativt jevn helning, men er bratt.	Hvert år	11,1 daa	Sept.
Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt hesjes og kjøres bort. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Ved eventuell deponering av gras bør dette skje nedenfor slåttemarka eller på annet areal lengre vekk fra slåttemarka.	Hvert år	2000 kr/daa Sum: kr. 22.200,-	hvert år.
Enga vår- og høstbeites av sau.	Hvert år		
Det skal ikke gjødsles.	Hvert år		
Kantsoner holdes i hevd.			
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydding av lauvoppslag i kanter. Lav kutting av stammer slik at slåmaskin kan brukes etterpå. Det er lite behov for dette i dag, men en bør passe på spredning fra lauvtrærne i kantene. Kvistavfall etter hogst bør brennes.	Ved behov	300 kr/t 20t/daa	
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Steingjerdene bør «fram i lyset». Slått helt inntil steingjerdene. Gras/høyavfall og kvister må ikke deponeres oppå steingjerdene.	Hvert år eller evt hvert 2. år		
UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin (og evt. ljå) for slått. River for vending og fjerning av gras. Ved evt. hesjing; påler og stålstremg. Ved rydding; motorsag, ryddesag, verneutstyr.			
OPPFØLGING: Skjøtelsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017 Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtelsavtale parter: Pål Svisdal og Fylkesmannen i Møre og Romsdal			
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtelsplanen) Pål Svisdal			

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten		Kommune		Områdenr.			
Fjellgardene: Svøu		Sunndal					
ID i Naturbase BN00085170		Registrert i felt av: Per Vesterbukt, Sigrun Aune		Dato: 26.7.2012			
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige)				Skjøtselsavtale:			
<p>Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s</p> <p>Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.</p>				Inngått år: Utløper år:			
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger:					
Tilleggsnaturtyper: Ingen		D0104 Frisk fattigeng		80 %			
		D0113 - Frisk næringsrik «natureng»		20 %			
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Sted-kvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):			
Vegetasjonstyper:							
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt	G4a - Frisk fattigeng, engkvein/gulaks-type G13 - Frisk, næringsrik «natureng»
20 - 50 m		Svak		Beite	x	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av kartlegging utført av J.B. Jordal i 1999 (se rapport Jordal 2000). Dette er i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart i felt 26.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Egen kartlegging, tidligere

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020549. Denne registreringen inneholdt tre slåtteteiger. Som følge av ulik verdi og noe ulike skjøtsels- og restaureringstiltak er Svøuliin skilt ut med egen områdebeskrivelse og skjøtselsplan, mens de to andre slåtteteigene fortsatt omtales samlet.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Avgrensningen inkluderer to sørøstvendte slåttemarkar på sørsiden av elva Svøu. Slåttemarkene ligger i et tradisjonelt kulturlandskap med lang kontinuitet. Berggrunnen består av gneis.

Den øverste slåttemarka ligger i en bakke (ca. 585-590 moh) nedenfor nyfjøset og et stykke ovenfor gammelgården på Svøu. Slåttemarka grenser mot grusvei i overkant, fulldyrka innmark i nedkant (mot sørøst) og mot skroterareal/kantsoner med mer høyvokst vegetasjon i nordøst og sørvest.

Noe vest for denne ligger den andre slåttemarka. Også den ligger i en bakke (ca. 550-565 moh). Slåttemarka grenser mot fulldyrka innmark i vest og mot en tresatt kantsoner mot elva i nord og øst. Sørspissen grenser mot steingjerdet i overkant av slåttemarka Svøuliin (verdi A).

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Naturtypen er slåttemark. Dominerende vegetasjonstypen er engkveindominert eng (G4). Slåttemarka i vest (nærmest elva) har også innslag av noe frisk, næringsrik «natureng» (G13).

ARTSMANGFOLD:

Den øverste enga er grasrik. Feltsjiktet er åpent, men er tettere i nedkant mot fulldyrka innmark. Av mengdearter finnes engkvein, harerug, sølvbunke, blåklokke, ryllik, engsyre og tiriltunge. Ellers kan nevnes rødkløver, prestekrage, gulaks, karve, småengkall og fjelltimotei.

Enga i vest er dominert av engsyre og engkvein og har ellers innslag av de samme artene som i den øverste enga. I kanten mot skogen er enga frodig og har innslag av høgvekste arter som mjødukt, hundegras, bringebær, hvitbladtistel, tyrihjelms og brennesle. I tørrere partier er det mer glissent feltsjikt.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Svøu er eksempel på en gammel fjellgard typisk for området. Engene blir vår- og høstbeita av sau og slått årlig av gårdbrukeren på andre siden av elva. Slåtten utføres med tohjulsslåmaskin i slutten av juli/begynnelsen av august. Graset bakketørkes og brukes som fôr eller blir kjørt bort. Engene har trolig blitt litt gjødslet tidligere (usikkert hvor mye og når).

FREMMEDE ARTER:

Ingen registrert.

KULTURMINNER:

Steingjerde i nedkant av den nederste slåttemarka. I Svøuliene er det funnet styvingstre av selje (Jordal 2000).

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at engene slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Enga vår- og høstbeites av sau. Lokaliteten må ikke gjødsles eller pløyes.

Det bør slås helt inntil steingjerdet i nedkant av slåttemarka som grenser mot Svøuliin, slik at steingjerdet kommer «fram i lyset» og næringsoppsamlinga reduseres. Kantsonen mot elva er også utsatt for gjengroing.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Svøu er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Det er mange kulturminner i området, f.eks. fangst- og dyregraver, gamle hustufter, gravrøyser og steingjerder.

VERDIBEGRUNNELSE:

Området var tidligere vurdert som A (svært viktig), hovedsakelig på grunn av de artsrike tørrbakkene på Svøuliin som var inkludert i avgrensningen. Etter at slåttemarksteigene er delt opp har vi justert verdien. Ser man isolert på vegetasjonen i dag framstår engene i dag som verdi B (viktig). Verdien er derfor nedjustert.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtseleksplan: 29.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 32V 6931051 502637 (øverste slåttemark) 32V 6931069 502758 (slåttemark ved elva)	Gnr/bnr. 14/1	AREAL (nåværende): 2,6 daa.	AREAL etter evt.restaurering: 2,6 daa.	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Pål Svisdal (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012	

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

Området er middels artsrikt, i god hevd og med verdi B. Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsinnhold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og vår/høstbeiting.

Konkrete delmål:

Opprettholde dagens hevdregime.

Opprettholde eller øke artsdiversiteten i slåttemarka, med de karakteristiske kulturmarksindikatorerne som inngår.

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

Tilstandsmål arter:

Opprettholde eller øke artsinnhold og mengde på dagens nivå.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne, spesielt mot elva.

Redusere høgvekst vegetasjon langs steingjerdet i nedkant av den nordlige slåttemarka.

AKTUELLE TILTAK: Generelle tiltak: Engene slås med tohjuling (evt ljå) en gang hvert år, helst etter 20. juli. Slåtten kategoriseres som tung slått. Arealene har relativt jevn helning, men er noe bratt. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt hesjes og kjøres bort. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på engene, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Ved eventuell deponering av gras bør dette skje nedenfor slåttemarkene eller på annet areal lengre vekk fra slåttemarkene. Engene vår- og høstbeites av sau. Det skal ikke gjødsles. Kantsoner holdes i hevd. Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydding av lauvoppslag i kanter. Lav kutting av stammer slik at slåmaskin kan brukes etterpå. Det er lite behov for dette i dag, men en bør passe på spredning fra lauvtrærne i kanten mot elva. Kvistavfall etter hogst bør brennes. Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Steingjerdene bør «fram i lyset». Slått helt inntil steingjerdet i nedkant. Gras/høyavfall og kvister må ikke deponeres oppå steingjerdene.		Prioritering (år) Hvert år Hvert år Hvert år Hvert år Ved behov Hvert år eller evt hvert 2. år	Ant daa og kostnad /daa 2,6 daa 2000 kr/daa Sum: kr. 5200 ,- 300kr/t 20t/daa	Kontroll: (Dato) Sept. hvert år.
UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin (og evt. ljå) for slått. River for vending og fjerning av gras. Ved evt. hesjing; påler og stålstreng. Ved rydding; motorsag, ryddesag, verneutstyr.				
OPPFØLGING: Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017 Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.				
Tilskudd søkt år:	Tilskudd søkt år:	Tilskudd søkt år:	Tilskudd søkt år:	
Tilskudd tildelt år:	Tilskudd tildelt år:	Tilskudd tildelt år:	Tilskudd tildelt år:	
Skjøtselsavtale parter: Pål Svisdal og Fylkesmannen i Møre og Romsdal				
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen) Pål Svisdal				

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

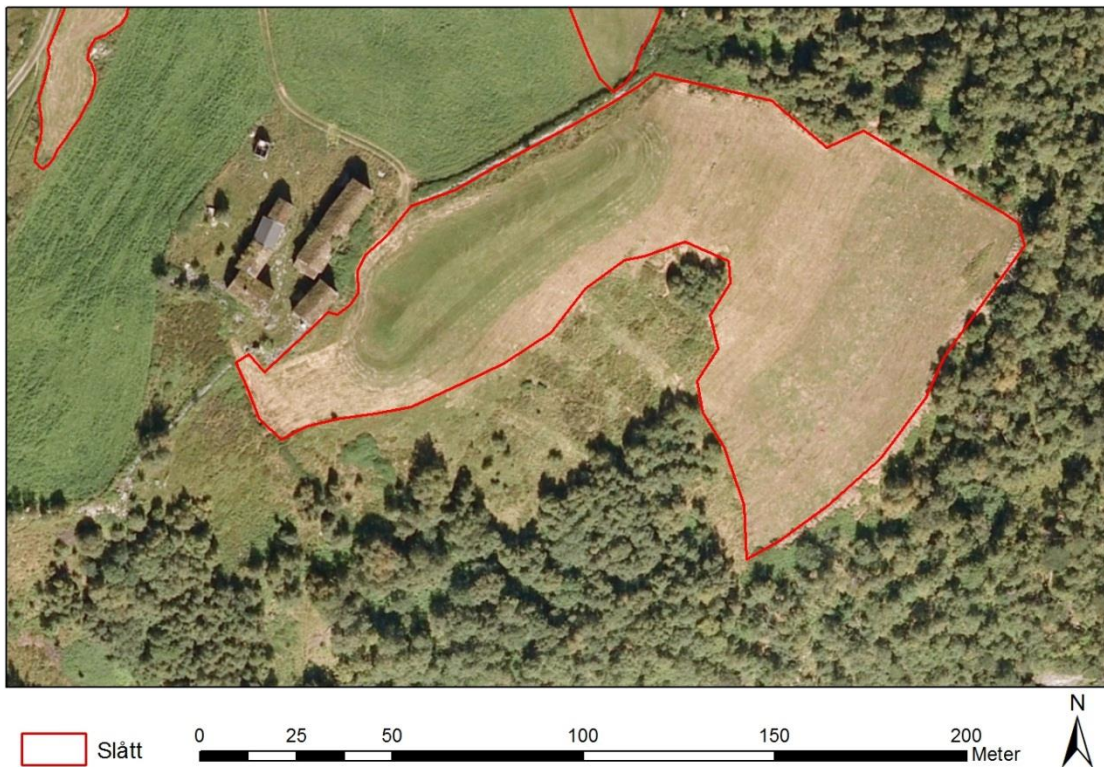
Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

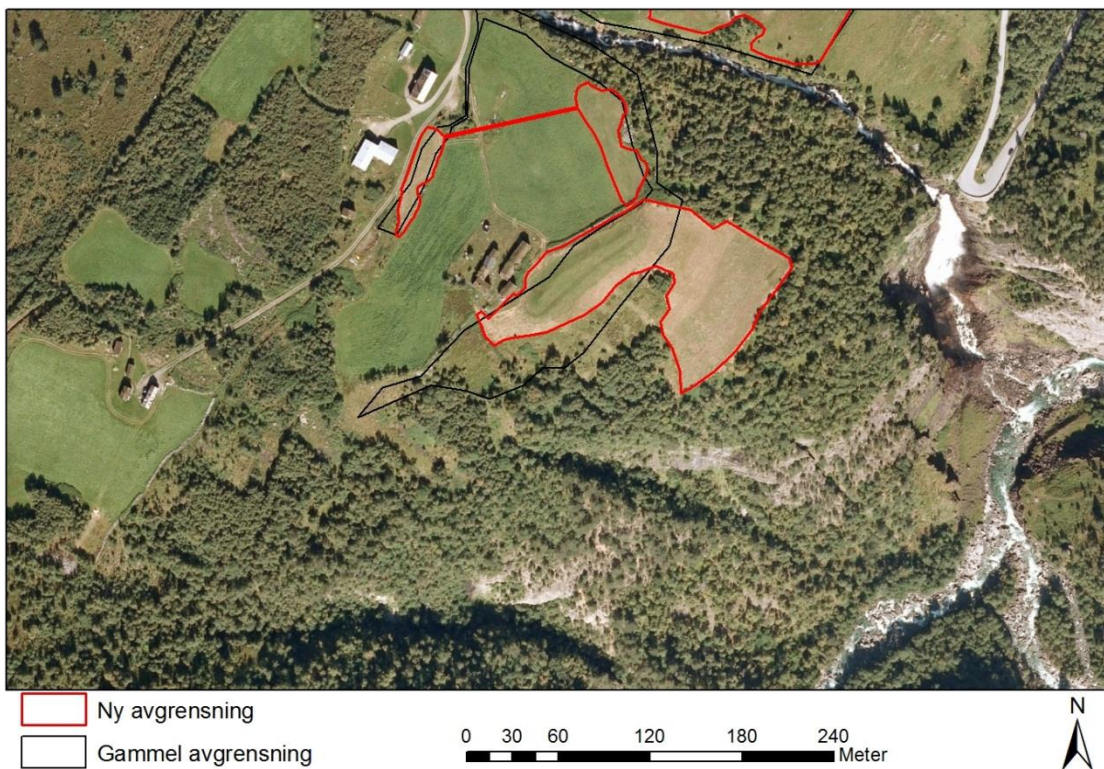
Jordal, J.B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøuvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J.B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Slåttemarka Svøuliin med arealet som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt). I nord skimtes deler av de to andre slåttemarkene på Svøu.

Figur 2: Gammel og ny avgrensning av slåttemarkene på Svøu. Tre slåttemarker som hang sammen i ett polygon har blitt delt opp i to separate polygoner. De to minste slåttemarkene er lik i vegetasjon, verdi og skjøtsel og omtales derfor samlet. Grensene er justert i samråd med bruker.

Bilder

Figur 3. Svisdal sett fra Jenstad. Svøuliin er slåttemarka på venstre side av fossen, ned mot skogen. Foto: Sigrun Aune, 24.7.2012. UTM32 6930775N 503282Ø.

Figur 4. Artsrik vegetasjon i slåttemarka på Svøuliin. 2012 var et utypisk vekstår, og vegetasjonen framsto som mer frodig enn på et normalår. Dette gjaldt særlig tørrbakkene. Foto: Per Vesterbukt, 26.7.2012. UTM32 6930958N 502710Ø.

Figur 5. Slåtteeenga Svøuliin nedenfor gammeltunet på Svøu, sett i retning vest. Sigrun Aune, 26.7.2012. UTM32 6930991N 502778Ø.

Figur 6: Frodig vegetasjon med blant annet tyrihjelm i de nedre delene av slåttemarka. Bildet tatt i retning sørvest. Foto: Sigrun Aune, 26.7.2012. UTM32 6930947N 502851Ø.

Figur 7. Vegetasjonen i den øverste slåttemarka sett mot nord. Gårdstunet på Svisdal, Nestu på andre siden av elva skimtes i bakkgrunnen. Foto: Per Vesterbukt, 26.7.2012. 6931026N 502640Ø.

Figur 8. Den øverste slåttemarka på Svøu ligger som en smal stripe på nedsiden av nyfjøset. Bilde tatt mot nordvest. Foto: Per Vesterbukt, 26.7.2012. UTM32 6930998N 502650Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Svøuliin		Svøu (to nordligste slåttemarker)	
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>	Bakkestjerne	<i>Erigeron acer ssp. acer</i>
Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Bakkeveronika	<i>Veronica arvensis</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>	Brennesle	<i>Eriophorum latifolium</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>	Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>	Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>	Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>	Ensoleie	<i>Lychnis viscaria</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>	Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Gulskolm	<i>Saxifraga aizoides</i>	Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	Gulskolm	<i>Saxifraga aizoides</i>
Hegg	<i>Prunus padus</i>	Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>
Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>	Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>	Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>	Hårsveve gr.	<i>Hieracium pilosella</i>
Kvassdå	<i>Galeopsis tetrahit</i>	Karve	<i>Carum carvi</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>	Kvassdå	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>	Kvitbladtistel	<i>Erysimum repandum</i>
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>	Kvitkløver	<i>Erysimum repandum</i>
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>	Kvitmaure	<i>Erysimum repandum</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>	Lintorskemunn	<i>Linaria vulgaris</i>
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>	Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>
Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>	Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>	Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>	Osp	<i>Populus tremula</i>
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>	Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>	Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>	Rørkvein sp.	<i>Calamagrostis sp.</i>
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>	Selje	<i>Salix caprea</i>
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>	Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>
Tveskjeggveronika	<i>Telekia speciosa</i>	Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Åkerminneblom	<i>Aphanes arvensis</i>	Småbergknapp	<i>Sedum annuum</i>
		Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>

Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>
Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Stormaure	<i>Galium album</i>
Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Tunrapp	<i>Poa annua</i>
Tviskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Tyrhjelm	<i>Aconitum septentrionale</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Vegtistel	<i>Galium pumilum ssp. normanii</i>
Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Åkerminneblom	<i>Aphanes arvensis</i>

Skjøtselsplan for Hafsåsen: Åsattløgu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012
PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt
OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen
LITTERATURREFERANSE: Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Hafsåsen: Åsattløgu Slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal.

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Åsattløgu		Kommune Sunndal	Områdenr.				
ID i Naturbase BN00085153	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 25.7.2012				
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøuvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:				
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 50% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 50%					
Tilleggsnaturtyper: Ingen							
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befaring						
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	X	God	X	Slått	X	Torvtekt	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m		Svak		Beite	X	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b)
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen. Kartlegging fra 2003 er registrert i Naturbase med ID BN00020541

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Åsattløgu ligger ved veien på åsen mellom Hafsåsen og Grødalen. Grenser øverst mot nord inntil veien, er ellers omgitt av bjørkeskog. Enga er forholdsvis bratt sørvendt med morenemasse, berggrunnen av gneis. Dette er den høyestliggende slåttemarka i Sunndal kommune med registrering i naturbase, ca. 780-800 m.o.h.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype; Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Rik slåtteeeng med lavt, åpent feltsjikt, tynt strølag. Tørrbakkevegetasjonen i øvre del. Mengdearter er engkvein, blåklokke, gulaks, ryllik, harerug, rødkløver, dunhavre og kvitkløver. Også rødknapp, sveve sp., rødsvingel og marinøkkel har rik utbredelse i enga. Andre naturengarter som ble funnet var bl.a. engfiol, engfrytle, fjellfrøstjerne, flekkmure, sauesvingel, setermjelt, kvitmaure, småmarimjelle, småengkall, tiriltunge, legeveronika, tveskjeggveronika, småsyre, gulskolm, engsmelle, øyentrøst sp., seterrapp, snauveronika og snøsøte. Friskere mark nederst med større innslag av Skogstorkenebb og engsoleie.

Tidligere er det påvist (Jordal 2004) stor bestand av marinøkkel, betydelig bestand av sandfiol og fjellmarinøkkel samt bakkesøte og 25 sopparter. Sopparter som indikerer kalk: svartlodnetunge og gul småfingersopp. Det er også funnet liten vokssopp og dvergmelsopp, den siste er sjelden og vokser på mosen putehårstjerne. Videre er det funnet 4 rødskivesopp-arter, bl.a. rødlistearten glassblå rødskivesopp.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere tradisjonell skjøtsel med slått og beite. Brukerne på Røymoen slår i dag enga med tohjuling. Graset bakketørkes og brukes til for. I tillegg er det lett beite fra sau vår og høst, ikke gjødslet.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 10. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeeng og åkre. Slåttemarka Åsattløgu inngår i dette landskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Artsrik og velutviklet slåttemark med jevn slåttemarksstruktur, god hevd, liten/ingen gjødselpåvirkning. Dunhavreeng (G7b) er en sjelden vegetasjonstype, og enga innehar populasjoner med mindre vanlige naturengarter som sandfiol, fjellmarinøkkel, marinøkkel, snøsøte og bakkesøte.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtelsesplan: 15.10.2012		UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 6932063N 499263Ø	Gnr/bnr. 13/6	AREAL (nåværende): 3.0 daa.	AREAL etter evt. restaurering: 3.0 daa.	Del av verneområde? Nei	
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Roy Andersen (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		
Mål: Hovedmål for lokaliteten: Slåttemarka er artsrik og med god hevd, verdi A. Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og vår/høstbeiting. Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime. Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka. Ev. spesifikke mål for delområde(r): Tilstandsmål arter: Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka. Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner lysåpne					
AKTUELLE TILTAK: Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (el. ljà) en gang årlig etter 10. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Arealet er tungdrevet. Ikke gjødsles. Vår- og høstbeite av sau. Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydde evt. lauvoppslag i kanter. Lite behov for dette i dag, men en bør passe på spredning fra lauvtrærne i kantsonen. Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:			Priori-tering (år) Hvert år Ved behov	Ant daa og kostnad /daa 3.0 daa à kr. 2000,- per daa. = kr. 6000,-	Kontro ll: (Dato) Sept. hvert år
UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin evt. ljà for slått. River for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring.					
OPPFØLGING: Skjøtelsesplanen skal evalueres innen 5 år: 2017 Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.					
Tilskudd søkt år:		Søkt til:			
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:			
Skjøtelsavtale parter: Roy Andersen og Fylkesmannen i Møre og Romsdal					
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtelsesplanen) Roy Andersen					

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Lokaliteten Åsattløgu med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Øvre del av slåttemarka sett mot vest. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM32 6932063N 499263Ø.

Figur 3. Nedre del av Slåttemarka sett mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM32 6932063N 499263Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Blåtopp	<i>Molinia caerulea</i>	Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>	Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia</i>
Engfiol	<i>Viola canina</i>	Snøsøte	<i>Gentiana nivalis</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>	Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Engsvingel	<i>Schedonorus pratensis</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Øyentrøst sp.	<i>Euphrasia sp.</i>
Fjellfrøstjerne	<i>Thalictrum alpinum</i>	Åkermineblom	<i>Myosotis arvensis</i>
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>		
Flekkmure	<i>Potentilla crantzii</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Grønnkurle	<i>Coeloglossum viride</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Gulskolm	<i>Lathyrus pratensis</i>		
Harerug	<i>Bistorta major</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Krekling	<i>Empetrum nigrum</i>		
Kvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Kvitmaure	<i>Galium boreale</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Maiblom	<i>Maianthemum bifolium</i>		
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>		
Vanlig osp	<i>Populus tremula</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		
Sauesvingel	<i>Festuca ovina</i>		
Setermjelt	<i>Astragalus alpinus</i>		
Seterrapp	<i>Poa pratensis ssp. alpigena</i>		
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>		

Skjøtselsplan for Hafsåsen: Østistu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Hafsåsen: Østistu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Østistu		Kommune Sunnal	Områdenr.				
ID i Naturbase BN00085167	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 25.7.2012				
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:				
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 60% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 40%					
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befaring					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd					
Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:					
< 20 m	X	God	X	Slått	X	Torvtekt	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m		Svak		Beite	X	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b)
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen. Avgrensingen av lokaliteten er justert i 2012 i samråd med grunneier.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020544 og utgjør 3 slåttemarker forbundet med smale korridorer. På den største slåttemarka er det i dag aktiv skjøtsel ved gårdstunet ovenfor hovedveien. Enga nedenfor veien ligger brakk og har noe ulik vegetasjonsutforming (verdi B) sammenliknet med slåttemarka ved tunet og er derfor skilt ut fra skjøtselsplanen.

De to mindre slåttemarkene sør for Bergset er i dag under gjengroing, og typiske slåttemarksarter er fraværende eller har liten utbredelse. Disse slåttemarkene utgår derfor og omtales ikke videre her.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemark på morenemasse med forholdsvis bratt østhelling, flater ut nederst mot veien. Ca. 755-760 m.o.h. Berggrunnen består av gneis

Enga har beliggenhet vest og sør for husene på Østistu og grenser i øst ned mot gårdstunet og fulldyrket mark. Et steingjerde utgjør grensen øverst (vest) mot gjengroende naturbeitemark og skog.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype; Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Rik slåtteeeng med lavt, åpent feltsjikt og tynt strølag. Delvis tørrbakkevegetasjonen i øvre del. Det ble funnet 35 naturengarter, der engkvein, gulaks, rødsvingel, ryllik, fjelltimotei, engsoleie, småengkall, harerug, rødkløver, engfrytle, prestekrage, engsyre, følblom og blåklokke utgjør mengdearter. Også marinøkkel, rødknapp og skogmarihånd er rikt representert i enga.

Andre naturengarter som kan nevnes er legeveronika, tirltunge, marikåpe, småmarimjelle, kattedot, grønnekurle, sveve sp., setergråurt, firkantperikum, rød jonsokblom, fjellmarikåpe og engfiol. Marinøkkel har størst utbredelse nederst i slåttemarka, mens skogmarihånd er mest tallrik i øvre del.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere slåttemark, brakklagt en periode fram til 1999. Nye eiere flyttet inn i 1999 og har gjenopptatt og videreført tradisjonell skjøtsel fram til i dag. Enga slås med tohjuling i slutten av august, graset bakketørkes og fjernes. Det blir også vår- og høstbeitet med sau, ikke gjødslet.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Steingjerde øverst ovenfor husene.

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Enga bør slås med lett redskap (tohjuling/ljå) én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 10. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Skal ikke gjødsles. Bør slås inntil steingjerdet, både for å synliggjøre dette som kulturminne og for å unngå etablering av kantsoner med høgstaude i enga. Graset bør fraktes ut av enga - ikke deponeres i kantsoner da dette gir gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. vår- og høstbeite kan videreføres på slåttemarka.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Østistu utgjør en sentral del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Lokaliteten er tidligere registrert i naturbase med verdi B, men oppgraderes her til verdi A grunnet intakt og velutviklet slåttemark med stor artsrikdom. Den har jevn slåttemarksstruktur med god hevd og liten/ingen gjødselpåvirkning.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtseleksplan: 15.10.2012		UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 6931677N 498882Ø	Gnr/bnr. 13/1	AREAL (nåværende): 2.0 daa.	AREAL etter evt. restaurering: 2.0 daa.	Del av verneområde? Nei	
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Kjell Jostein Hafsås (grunneier og bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		
<p>Mål: Hovedmål for lokaliteten: Området er artsrikt, i god hevd og med verdi A. Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått og vår/høstbeiting.</p> <p>Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime. Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka.</p> <p>Ev. spesifikke mål for delområde(r):</p> <p>Tilstandsmål arter: Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka.</p> <p>Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner åpne. Redusere høgvekst vegetasjon langs steingjerdet.</p>					
<p>AKTUELLE TILTAK: Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (el. ljà) en gang årlig etter 10. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Arealet er middels tungdrevet. Skal ikke gjødsles. Vår- og høstbeite av sau.</p> <p>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydde evt. lauvoppslag i kanter. Lav kutting av stammer slik at slåmaskin kan brukes. Lite behov for dette i dag, men en bør passe på spredning fra lauvtrærne i kantsonen. Kvistavfall etter hogst bør brennes.</p> <p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Slått helt inntil steingjerdene. Gras/høyavfall og kvister må ikke deponeres oppå steingjerdene.</p>			Priori-tering (år) Hvert år Ved behov Hvert år	Ant daa og kostnad /daa 2.0 daa à kr. 1600,- per daa. = kr. 3200,- 20t/daa 300 kr/t	Kontroll : (Dato) Sept. hvert år Sept. hvert år
<p>UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring.</p>					
<p>OPPFØLGING: Skjøtseleksplanen skal evalueres innen 5 år: 2017</p> <p>Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.</p>					
Tilskudd søkt år:				Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:				Tildelt fra:	
<p>Skjøtseleksavtale parter: Kjell Jostein Hafsås og Fylkesmannen i Møre og Romsdal</p>					
<p>ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtseleksplanen) Kjell Jostein Hafsås</p>					

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofotokart

Slått

0 5 10 20 30 40 Meters

Figur 1. Lokaliteten Østistu med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Slåttemarka ovenfor tunet med steingjerdet som grense mot skogen i vest. Bildet tatt mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM 32: 6931677N 498882Ø.

Figur 3. Flatere parti nederst sett mot øst. Lavt, åpent feltsjikt med bl.a. blåklokke, sveve sp., rødkløver, harerug og engsyre. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32: 6931693N 498912Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten, og er ikke uttømmende.

Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Åkerforglemmegei	<i>Myosotis arvensis</i>
Blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>		
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>		
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>		
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>		
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>		
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>		
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>		
Fjellfiol	<i>Viola biflora</i>		
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla sp. alpina</i>		
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>		
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Grønnekurle	<i>Coeloglossum viride</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Hvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>		
Kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Maiblom	<i>Maianthemum bifolium</i>		
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Perlevintergrønn	<i>Pyrola minor</i>		
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rød Jonsokblom	<i>Silene dioica</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		
Setergråurt	<i>Omalotheca norvegica</i>		
Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>		
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>		
Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>		
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>		
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>		
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>		
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>		

Skjøtselsplan for Hafsåsen: Trøa, vestre del, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Hafsåsen: Trøa, vestre del, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Trøa, vestre del		Kommune Sunddal		Områdenr.	
ID i Naturbase BN00085160		Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 26.7.2012	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasstraget, Sunddal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunddalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunddal kommune. rapport. 262 s.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 60% D0108 Frisk/tørr middels baserik eng 40%			
Tilleggsnaturtyper: Ingen					
Verdi (A, B, C): A		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befaring			
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)					
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m	X	God	X	Slått	X
20 - 50 m		Svak		Beite	X
50-100 m		Ingen		Pløying	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
Vegetasjonstyper: Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) Frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå (G8)					

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 26.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020542. Registreringen inneholder lokalitetene Trøa og Bortategjerdet med til sammen 4 slåttemarker. Som følge av totalareal, avstand mellom slåttemarkene og ulike skjøtsels- og restaureringstiltak er vestre areal på Trøa skilt ut her med egen skjøtselsplan.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Arealet har plassering lengst vest i et område som terrengmessig utgjør en sørvendt gryte med gunstig lokalklima. Består av bratte sørvendte bakker som nedst ligger inntil fulldyrket mark og øverst grenser opp mot beitepåvirket skog. ca. 735-775 m.o.h.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstypen er engkveindominert eng (G4) samt stedvis tørrere partier med flekkmure-sauesvingel-eng (G8).

ARTSMANGFOLD:

Rik slåtteeeng med forholdsvis lavt og åpent feltsjikt som veksler mellom frisk og mer tørrere mark (delvis mosaikk). Noe gjengroingsskog i form av kantskog, skogøyer og spredte trær innimellom, men som har store deler av slåttemarksvegetasjonen intakt i feltsjiktet. Også spredte innslag med einer. Ingen rødlistearter ble påvist.

Mengdearter utgjøres av bl.a. rødkløver, kvitkløver, engkvein, rødsvingel, stemorsblomst, harerug og ryllik. Andre arter med rik utbredelse er engsoleie, skogstorkenebb, blåklokke, firkantperikum, engsyre, gulaks og sølvmore. Elles kan nevnes arter med tilknytning til slåttemark som bl.a. bakkestjerne, sveve sp., marinøkkel, tirltunge, bleikstarr, tveskjeggveronika, smyle, bergveronika og skogmarihånd. Sandfiol ble ikke observert, men er fra tidligere påvist i lokaliteten (Jordal 1999). På og rundt de oppmurte terrassene er det oppslag av meir nitrofil vegetasjon, eks. bringebær, brennesle, burot og hundekjeks.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere skjøtsel var slått og beite, i tillegg til korndyrking på terrassene. Lokaliteten blir i dag slått med tohjuling der graset bakketørkes og brukes til for, samt høst- og vårbeite med sau. Arealet blir ikke gjødslet. Slåtten er utfordrende med et bratt og kupert terreng som medfører svært tungdrevet areal.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Lokaliteten har gamle oppmurte terrasser, der brukene i Hafsåsen tidligere hadde hver sin kornåker. Slike oppmurte kornåkere er et uvanlig og verdifult kulturminne. I tillegg finnes steingjerde som vestgrense samt rydningsrøyser.

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, p.g.a. gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

Når det gjelder restaurering av tidligere slåttemark som nå er utsatt for gjengroing foreslås det å rydde gjengroingsskog, særlig i østre deler og opp mot veien, hvor det er størst areal med tidligere slåttemark. Også skogøyer i enga og oppslag av trær rundt kornterrassene og rydningsrøyser kan med fordel ryddes for å synliggjøre disse som kulturminne i tillegg til at det gir mer lys i enga og reduserer omfanget av mer artsfattige skyggesoner. Generelt kan også trær ryddes i kantsoner for å holde disse åpne, og slippe mer lys inni enga. Ved restaurering er det viktig å ikke inkludere mer areal enn det en klarer å følge opp med skjøtsel i ettertid. Er det mange delfelt som planlegges restaurert, kan det være fordelaktig å ta det trinnvis over flere sesonger. Det vil indikere hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong. Areal som foreslås ryddet er på 5.7 daa, over en tiårs-periode utgjør dette 0.57 daa per år.

For å unngå skader på undervegetasjonen anbefales rydding på frossen mark. Slåttemarken på Trøa, vestre del har partier med frisk/fuktige sig som vil være utsatt for kjøreskader. Mindre busker og oppslag kan også fjernes på sommeren når det er tørt og mye av biomasse er samlet i bladene. Ved evt. oppkomme av fremmede treslag bør disse fjernes. Ved hogst er det viktig at ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samlet og brent på egnede steder, og helst fraktet ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil kunne favorisere hurtigvoksende og konkurransesterke arter som er uønsket i vegetasjonen.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Det er mange kulturminner i området, f.eks. fangst- og dyregraver, gamle hustuffer, gravrøyser og steingjerder. Slåttemarkene på Trøa utgjør en sentral del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Lokaliteten innehar artsrik og velutviklet slåttemark. Den har jevn slåttemarksstruktur med god hevd og liten/ingen gjødselpåvirkning. Utbredelse av bl.a. naturengartene marinøkkel, skogmarihånd og sandfiol.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 15.10.2012		UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 6931866N 499016Ø	Gnr/bnr. 13/6	AREAL (nåværende): 9.1 daa.	AREAL etter evt. restaurering: 14.8 daa.	Del av verneområde? Nei	
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Roy Andersen (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		
<p>Mål: Hovedmål for lokaliteten: Området er artsrikt, i god hevd og med verdi A. Målet er å opprettholde dagens hevd og høye verdi for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.</p> <p>Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime. Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka. Gradvis å redusere gjengroingskog i kantsoner, skogøyer og tidligere slåttemark, og gjeninnføre slått på disse arealene.</p> <p>Ev. spesifikke mål for delområde(r): Tilstandsmål arter: Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner lysåpne</p>					
AKTUELLE TILTAK:			Prioritering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontroll: (Dato)
Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (el. ljà) en gang hvert år fra etter 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes og kjøres bort. Ikke gjødsles. Arealet er tungdrevet			Hvert år	9.1 daa à kr. 2000,- per daa. = kr. 18200,-	Sept. hvert år
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydde gjengroingskog i kantsoner og skogøyer med tidligere var slåttemark. Kjøring med tyngre landbruksmaskiner bør skje på frossen mark. Lav kutting av stammer, slik at slåmaskin kan brukes etterpå Evt. oppkvisting av trær i kantsonen Slås helt inntil steingjerde			Ved kapasitet	5.7 daa. 300 kr/t 20t/daa	
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Rydding rundt kornterrasser, rydningsrøyser og steingjerde for synliggjøring av kulturminner			Ved kapasitet	300kr/t	
UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring. Ved rydding: motorsag, ryddesag, verneutstyr.					
OPPFØLGING: Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017 Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.					
Tilskudd søkt år:		Søkt til:			
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:			
Skjøtselsavtale parter: Roy Andersen og Fylkesmannen i Møre og Romsdal					
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen) Roy Andersen					

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Lokaliteten Hafsåsen: Trøa, vestre del med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Oversiktsbilde av Trøa, vestre del, sett mot nordøst. Slåttemarka starter bak steingjerdet midt på bildet, og smale forgreininger av slåttemarka fortsetter østover opp mot hovedveien, mot høyre på bildet. Oppmurte kornterrasser kan skimtes med innslag av høgstaudevegetasjon rundt. Foto: Bolette bele, 12.7.2012. UTM 32: 6931677N 498882Ø.

Figur 3. Midtre partier av enga sett mot øst, med bl.a. harerug, stemorsblomst, engsoleie, rødkløver og skogstorkenebb i blomst. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM 32: 6931677N 498882Ø.

Figur 4. Trøa, vestre del, sett mot øst. Tørrere parti med lavt, åpent og glissent feltsjikt. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM 32: 6931677N 498882Ø.

Figur 5. Slåttemarkas nedre del som grenser mot fulldyrket mark, sett mot nord. Foto: Bolette Bele, 12.7.2012. UTM 32: 6931677N 498882Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Aksfrytle	<i>Luzula spicata</i>	Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>
Bakkestjerne	<i>Erigeron acer ssp. acer</i>	Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Bergveronika	<i>Veronica fruticans</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Dunbjørk	<i>Betula pubescens ssp. pubescens</i>	Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>	Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	Snøsøte	<i>Gentiana nivalis</i>
Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>	Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Burot	<i>Artemisia vulgaris</i>	Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Sølvmore	<i>Potentilla argentea</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>	Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Trådrapp	<i>Poa pratensis ssp. angustifolia</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>	Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>	Tyrihjelms	<i>Aconitum septentrionale</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	Øyentrøst sp.	<i>Euphrasia sp.</i>
Firkantperikum	<i>Hypericum maculatum</i>	Åkerminneblom	<i>Aphanes arvensis</i>
Fjellfiol	<i>Viola biflora</i>	Åkersnelle	<i>Equisetum arvense ssp. arvense</i>
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Lodnerublm	<i>Draba incana</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Osp	<i>Populus tremula</i>		
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		
Selje	<i>Salix caprea</i>		
Seterrapp	<i>Poa pratensis ssp. alpigena</i>		

Skjøtselsplan for Hafsåsen: Bortategjerdet og Trøa øst, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012
PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt
OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen
LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Bortategjerdet og Trøa øst, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Hafsåsen: Bortategjerdet

SØKBARE EGENSKAPER: Bortategjerdet (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Bortategjerdet		Kommune: Sunndal	Områdenr.	
ID i Naturbase BN00085143	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 25.7.2012	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasstraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 70% D0108 Frisk/tørr middels baserik eng 30%		
Tilleggsnaturtyper: Ingen				
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befarung			
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)				
Sted-kvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:
< 20 m	x God	x Slått	x Torvtekt	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m	Svak	Beite	x Brenning	
50-100 m	Ingen	Pløying	Park/hagestell	Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå (G8)
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling		
	Dårlig	Lauving		

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020542 og omfatter fire polygon. Som følge av dels stor avstand mellom slåttemarkene og noe ulike skjøtsels- og restaureringstiltak er Bortategjerdet og østlige del av Trøa skilt ut med egen skjøtselsplan. På Bortategjerdet utgjør de to registrerte slåttemarkene i praksis ett sammenhengende areal og er derfor slått sammen til én slåttemark her. Bortategjerdet og Trøa øst får hver sin områdebeskrivelse for indentifisering i Naturbase.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Forholdsvis bratt sørvendt beliggenhet, grenser opp mot skogen ovenfor husene på Bortategjerdet, ca. 750-765 m.o.h. Vestlige del grenser nederst også mot fulldyrket mark.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype; Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå (G8).

ARTSMANGFOLD:

Rik slåtteeeng, lavt, åpent feltsjikt. Øvre del mest artsrik med partier av glissent, åpent feltsjikt der hårsveve sp. og snøsøte inngår som mengdearter (Snøsøte med stor populasjon i enga, estimat anslår >300 individer). I tillegg finnes mengdearter som engkvein, gulaks, ryllik, harerug, rødkløver, kvitkløver, rødsvingel og stemorsblomst. Andre arter med tilknytning til slåttemark; bl.a. bakkesøte, beitesveve, marinøkkel (tallrik), tiriltunge, engfrytle, bleikstarr, legeveronika, engsmelle og rødknapp. Skogmarihånd kommer inn i den meir frisk/fuktige delen nederst. Marka her fremstår mer næringsrik med høyere, tettere feltsjikt med større utbredelse av bl.a. engsyre og sølvbunke. Kanskje sterkere gjødslingsregime i denne delen under tidligere drift?

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere tradisjonell skjøtsel med slått og beite. Brukerne på Røymoen slår i dag lokaliteten med tohjuling, gras tørkes og anvendes til for. Arealet blir ikke gjødslet. Også lett beite fra sau vår og høst.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Rydningrøyser finnes i kantsonene av enga.

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da gras under nedbryting gir gjødslingseffekt. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

Flekkvis noe gjengroingsskog i kantsonene som går inn i slåttemarka, og kan med fordel hugges ut. Også enkelte einerbusker i enga som bør ryddes vekk. Kan ryddes rundt rydningrøyser for synliggjøring av kulturminner.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Ja - Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Slåttemarkene på Bortategjerdet og Trøa inngår som en veldig viktig del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Tildels meget artsrik, velutviklet slåttemark, med jevn slåttemarksstruktur, god hevd og liten/ingen gjødselpåvirkning. Rik utbredelse av mindre vanlige naturengarter, eks. marinøkkel, skogmarihånd, bakkesøte og snøsøte.

Hafsåsen: Trøa øst

SØKBARE EGENSKAPER: Trøa øst (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Trøa øst		Kommune: Sunndal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085143	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 25.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 60% D0108 Frisk/tørr middels baserik eng 40%	
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befaring	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Sted-kvalitet	Tilstand/Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	x God	x Slått	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
20 - 50 m	Svak	x Beite	
50-100 m	Ingen	Pløying	Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå (G8)
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen omfatter Trøa øst og er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020542 og omfatter fire polygon. Som følge av dels stor avstand mellom slåttemarkene og noe ulike skjøtsels- og restaureringstiltak er Bortategjerdet og østlige del av Trøa skilt ut med egen skjøtselsplan. Bortategjerdet og Trøa øst har hver sin områdebeskrivelse for indentifisering i Naturbase.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Trøa øst er bratt sørvendt, delvis steinete slåttemark. Grenser opp mot skogen mellom husene på Bortategjerdet og Trøa, ca. 735-770 m.o.h., med plassering vest for slåttemarka på Bortategjerdet. Nederst grense mot fulldyrket mark. Går lengst øst over eiendomsgrensen til Bortategjerdet, men er beholdt som ett polygon da slåttemarka utgjør et helhetlig areal.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype; Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), Frisk/tørr middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå (G8).

ARTSMANGFOLD:

Hovedsaklig samme vegetasjonsutforming som Bortategjerde, dog med partier ikke fullt så artsrike. Tørrbakke i det bratteste partiet med engsvingel- og engkvein-dominans og lavt, åpent feltsjikt, særlig østre del. Frisk og noe artsfattigere mark nederst med mer sølvbunke. Øverst flater enga ut med friskere mark og et tettere, høyere feltsjikt med større innslag av arter som skogmarihånd, rødkløver, tyrihjel, skogstorkenebb, engsoleie, engsyre og sølvbunke. Vestlig del med tett lauvoppslag av osp, og er utsatt for rask gjengroing ved fravær av slått.

Av mer interessante naturengarter som kan nevnes så var marinøkkel rikt utbredt i enga. Det ble også funnet bl.a. fjellmarinøkkel, bakkestjerne, bergveronika, setergråurt, beitesveve, tiriltunge, engfrytle, bleikstarr, legeveronika, engsmelle og rødknapp.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere tradisjonell skjøtsel med slått og beite. Brukerne på Røymoen slår i dag lokaliteten med tohjuling, gras tørkes og anvendes til fôr. Bratt, steinete og kupert terreng gjør slåttemarka meget tungdrevet. Av den grunn enkelte partier som ikke er slått hvert år, og som raskt får oppslag av osp. Arealet blir ikke gjødslet. Også lett beite fra sau vår og høst.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Rydningrøyser finnes i enga.

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da gras under nedbryting gir gjødslingseffekt. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

Bratt, steinete og kupert terreng gjør slåttemarka svært tungdrevet, og på deler av enga er det nødvendig med restaurering i form av steinrydding, utjevning m.m før det kan anvendes tohjuling. Øverst noe gjengroingsskog som går inn i slåttemarka, og som med fordel kan ryddes. Også spredte bjørketrær og einerbusker inne i enga som kan tas ut hvis ønskelig. Kan ryddes rundt rydningsrøyser for å synliggjøre disse som kulturminner.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteenger og åkre. Slåttemarkene på Bortategjerdet og Trøa utgjør en veldig viktig del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Forholdsvis artsrik, velutviklet slåttemark, jevn slåttemarksstruktur. God hevd og liten/ingen gjødselpåvirkning.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 15.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge		
UTM 6931866N 499380Ø	Gnr/bnr. 13/6	AREAL (nåværende): 10.3 daa. (Bortategjerdet 2.1 daa. Trøa øst 8.2 daa.)	AREAL etter evt.restaurering: 11.5 daa.	Del av verneområde? Nei	
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Roy Andersen (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		
<p>Mål: Hovedmål for lokaliteten: Slåttemarka er artsrik, verdi A (Bortategjerdet). Målet er å opprettholde dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.</p> <p>Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime, gjennomføre tohjulsslått på hele arealet. Bakketørke gras Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka. Rydde gjengroingsskog på tidligere slåttemark</p> <p>Ev. spesifikke mål for delområde(r): Opprettholde og bedre dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for Trøa øst (verdi B) gjennom tradisjonell slått.</p> <p>Tilstandsmål arter: Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.</p> <p>Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner åpne.</p>					
<p>AKTUELLE TILTAK: Generelle tiltak: Enga slås med tohjulslått (el. ljà) en gang årlig etter 20 juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Ikke gjødsles. Vår- og høstbeite av sau. Arealet er tungdrevet.</p> <p>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydde gjengroingsskog i kantsonen øverst der det tidligere var slåttemark. Kjøring med tyngre landbruksmaskiner bør skje på frossen mark. Evt. restaurering ved steinrydding, utjevning m.m. på Trøa øst Lav kutting av stammer, slik at slåmaskin kan brukes etterpå Evt. oppkisting av trær i kantsonen</p> <p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Synliggjøre rydningsrøyser som kulturminne</p>			Prioritering (år)	Ant daa og kostnad /daa:	Kontroll: (Dato)
			Hvert år	10.3 daa à kr. 2000 per daa. = kr. 20.600,-	Sept. hvert år.
			Ved kapasitet	1.2 daa. 300kr/t 20 t/daa	
			Ved kapasitet	300 kr/t	

UTSTYRSBEHOV:

Tohjulsslåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring. Ved rydding: motorsag, ryddesag, verneutstyr.

OPPFØLGING:

Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:

Ny artsregistrering bør utføres i 2017.

Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	

Skjøtselsavtale parter:

Roy Andersen og Fylkesmannen i Møre og Romsdal

ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen)

Roy Andersen

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

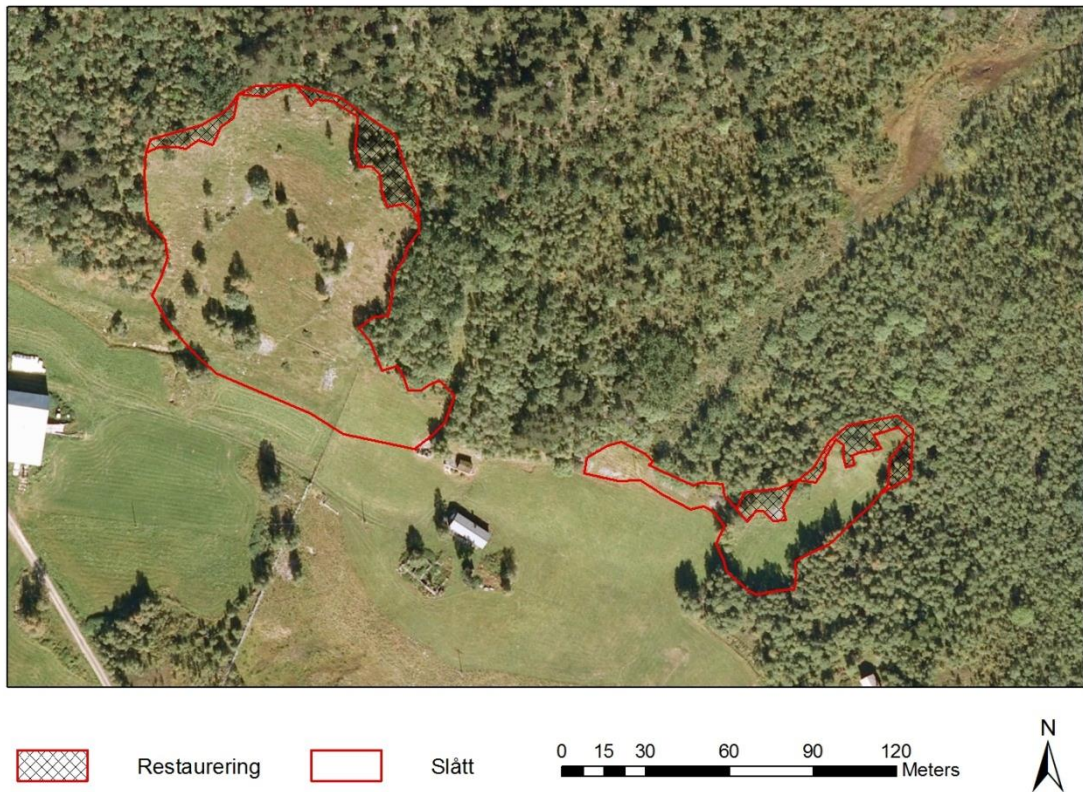
Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofotokart

Figur 1. Lokalteten Hafsåsen: Bortategjerdet (høyre) og Trøa øst (venstre) med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Bortategjerdet sett nedenfra mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM: 6931749N 499547Ø.

Figur 3. Bortategjerdet sett mot sør. Særlig øvre del har høyt arts mangfold. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM: 6931788N 499588Ø.

Figur 4. Feltsjikt fra øvre del av Bortategjerdet der bl.a. hårsveve sp. og snøsøte inngår som mengdearter. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM: 6931788N 499588Ø.

Figur 5. Slåttemarka Trøa øst sett mot sørøst. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM: 6931903N 499369Ø.

Figur 6. Slåttemarka Trøa øst. Vestlig del øverst med oppslag av osp, Sett mot vest. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM: 6931903N 499369Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Aksfrytle	<i>Luzula spicata</i>	Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Bakkestjerne	<i>Erigeron acer ssp. acer</i>	Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Bakkesøte	<i>Gentianella campestris ssp. campestris</i>	Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>
Beitesveve gr.	<i>Carex serotina ssp. serotina</i>	Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Bergveronika	<i>Veronica fruticans</i>	Selje	<i>Salix caprea</i>
Dunbjørk	<i>Betula pubescens ssp. pubescens</i>	Setergråurt	<i>Omalotheca norvegica</i>
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>	Seterrapp	<i>Poa pratensis ssp. alpigena</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Bringingebær	<i>Rubus idaeus</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>	Småbergknapp	<i>Sedum annuum</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>	Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>	Snøsøte	<i>Gentiana nivalis</i>
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>	Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>	Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	Tråd rapp	<i>Poa pratensis ssp. angustifolia</i>
Fjellfiol	<i>Viola biflora</i>	Tyrihjel	<i>Aconitum septentrionale</i>
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla sp. alpina</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Fjellmarinøkkel	<i>Botrychium boreale</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>	Øyentrøst sp.	<i>Euphrasia sp.</i>
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>	Åkerminneblom	<i>Aphanes arvensis</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	Åkersnelle	<i>Equisetum arvense ssp. arvense</i>
Føl blom	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Gjerdevikke	<i>Vicia sepium</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Hårsveve gr.	<i>Hieracium pilosella</i>		
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Markrapp	<i>Poa trivialis</i>		
Osp	<i>Populus tremula</i>		
Rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>		

Skjøtselsplan for Hafsåsen: Bjørklund, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen

LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Hafsåsen: Bjørklund, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Bjørklund		Kommune Sunnal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085165	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 26.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 50% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 50%	
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befaring	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd	
Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	X	God	X
20 - 50 m		Svak	
50-100 m		Ingen	
> 100 m		Gjengrodd	
		Dårlig	
Slått	X	Torvtekt	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a)
Beite	X	Brenning	
Pløying		Park/hagestell	Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b)
Gjødsling			
Lauving			

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 26.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020546 og inneholder 3 slåttemarker forbundet med smale korridorer. Slåttemarka ved veien nedenfor husene er i dag brakklagt og under gjengroing, der typiske slåttemarksarter er fraværende eller har liten utbredelse. Denne slåttemarka utgjør verdi C og utgår derfor fra skjøtselsplanen og omtales ikke videre her.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemarka ligger opp mot skogkanten øverst i bakkene ovenfor husene, med sørøst-helling som grenser ned mot fulldyrket mark. Ca. 750-765 m.o.h. I tillegg er en liten kantsone mellom to fulldyrka enger registrert som slåttemark 200 m lenger sør, med samme utforming som den øverste.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype; Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Forholdsvis rik slåtteeeng med tett og ganske høyt feltsjikt, stedvis meir åpent, særlig i øvre del. Tørrbakkevegetasjonen øverst. Nederst flater terrenget ut og fremstår mer næringsrikt med høyere produktivitet og generelt større innslag av grasarter (bl.a. timotei, sølvbunke) og engsyre. Mengdearter er engkvein, rødsvingel, engsyre, harerug, kvitkløver, rødkløver, ryllik, smyle og tiriltunge. Fjellmarinøkkel og marinøkkel ble påvist, og tidligere er snøsøte registrert (Jordal 2000). Elles finnes naturengartene småmarimjelle, tiriltunge, blåklokke, flekkmure, engsmelle, kattedot, kvitmaure, prestekrage og rødknapp.

Slåttemarka lenger sør noe meir artsfattig, men med samme vegetasjonsutforming som enga i nord.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere slåttemark, slås og beites av sau i dag. Enga blir ikke gjødslet.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Enga bør slås med lett redskap (tohjuling/ljå) én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 1. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Skal ikke gjødsles. Graset bør fraktes ut av enga - ikke deponeres i kantsoner da dette gir gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Dagens vår- og høstbeite kan videreføres på slåttemarka.

Øverst er et areal med oppslag av død osp (1m høy), men har ellers av typisk slåttemarks-vegetasjon og kan ryddes og inkluderes i slåtten

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Bjørklund er en del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Verdi B, generelt middels artsrik og velutviklet slåttemark med jevn slåttemarksstruktur og god hevd. Lite gjødselpåvirket. Innehar populasjoner med de mindre vanlige slåttemarksartene, fjellmarinøkkel, snøsøte og marinøkkel.

SKJØTSELSPLAN				
DATO skjøtselsplan: 15.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 6931361N 498700Ø	Gnr/bnr. 13/7	AREAL (nåværende): 3.0 daa. (2.7 daa. nord) (0.3 daa. sør)	AREAL etter evt. restaurering: 3.0 daa.	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Anders Stråbø (grunneier og bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012	
Mål: Hovedmål for lokaliteten: Slåttemarka er middels artsrik, verdi B. Målet er å opprettholde og bedre dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.				
Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime, gjennomføre tohjuls slått på hele arealet. Bakketørke gras Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka. Rydde gjengroingsskog på tidligere slåttemark				
Ev. spesifikke mål for delområde(r): Tilstandsmål arter: Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.				
Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner åpne.				
AKTUELLE TILTAK: Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling (el. ljà) en gang årlig etter ca. 1. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Arealet er tungdrevet. Skal ikke gjødsles. Vår- og høstbeite av sau.			Prioritering (år) Hvert år	Ant daa og kostnad /daa 3.0 daa à kr. 2000,- per daa. = kr. 6000,-
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Evt. rydde oppslag av osp øverst. Kjøring med tyngre landbruksmaskiner bør skje på frossen mark. Lav kutting av stammer, slik at slåmaskin kan brukes etterpå Evt. oppkvisting av trær i kantsonen				
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:				
UTSTYRSBEHOV: Tohjuls slåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring.				
OPPFØLGING: Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017 Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.				
Tilskudd søkt år:		Søkt til:		
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:		
Skjøtselsavtale parter: Anders Stråbø og Fylkesmannen i Møre og Romsdal				
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen): Anders Stråbø				

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

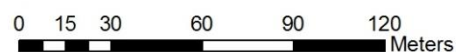
Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Lokaliteten Bjørklund med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Slåttemarka på Bjørklund, bildet tatt mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32: 6931369N 498711Ø.

Figur 3. Sørlige del av slåttemarka, bildet tatt mot sør. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32: 6931369N 498711Ø.

Figur 4. Prestekrage i slåttemarka. Foto: Sigrun Aune, 26.7.2012. UTM32: 6931381N 498731Ø.

Figur 5. Parti med bl.a. engkvein, dunhavre, ryllik og tirltunge i blomst. Bildet tatt mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012 UTM32 6931374N 498708Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten, og er ikke uttømmende.

Bergveronika	<i>Veronica fruticans</i>	Selje	<i>Salix caprea</i>
Bitterbergknapp	<i>Sedum acre</i>	Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>
Bjørk	<i>Trichophorum cespitosum</i>	Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>	Småbergknapp	<i>Sedum annuum</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>	Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Stormaure	<i>Galium album</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>	Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>	Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Sølvmore	<i>Potentilla argentea</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Fjellmarinøkkel	<i>Botrychium boreale</i>	Tunrapp	<i>Poa annua</i>
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>	Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Fjellveronika	<i>Veronica alpina ssp. alpina</i>	Tyrihjelms	<i>Aconitum septentrionale</i>
Flekkmore	<i>Potentilla crantzii</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	Tågebær	<i>Alchemilla sp. taernaënsis</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia ssp. sambucifolia</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	Åkerforglemmegei	<i>Myosotis arvensis</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Hårsveve gr.	<i>Hieracium pilosella</i>		
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Krekling	<i>Empetrum nigrum ssp. nigrum</i>		
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>		
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marikåpe sp.	<i>Alchemilla sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Osp	<i>Populus tremula</i>		
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>		
Reinmjelt	<i>Oxytropis lapponica</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rød Jonsokblom	<i>Silene dioica</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		

Skjøtselsplan for Hafsåsen: Skålvollen, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012
PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt
OPPDRAKSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen
LITTERATURREFERANSE (for skjøtselsplanen): Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Hafsåsen: Skålvollen, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Hafsåsen: Skålvollen		Kommune Sunnal		Områdenr.		
ID i Naturbase BN00085146		Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 26.7.2012		
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 40% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 60%				
Tilleggsnaturtyper: Ingen						
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befarig				
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)						
Sted-kvalitet		Tilstand/ Hevd		Bruk (nå):		
Vegetasjonstyper:						
< 20 m	X	God	X	Slått	Torvtekt	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b)
20 - 50 m		Svak		Beite	X Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying	Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 26.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020550.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemark på morenemasse som utgjør en kolle med grus og sand, forholdsvis bratt sørøst-helling, Ca. 695-710 m.o.h. Den ligger vest for husene på Skålvollen og grenser ned mot det gamle gårdstunet og fulldyrket mark.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype; Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b).

ARTSMANGFOLD:

Forholdsvis rik slåtteeeng med lavt, åpent feltsjikt og tynt strølag. Tørrbakkevegetasjonen i øvre del, flekkvis fattigere partier med lys reinlav og glissent, åpent feltsjikt. Lavere terreng i midten mer frisk og næringsrikt med større innslag av sølvbunke og krypsleie. Sørlike del under gjengroing m/bjørk og furu.

Stor populasjon med marinøkkel på selve haugen (>100 individer). Det ble også funnet fjellmarinøkkel og bakkesøte. Mengdearter er bl.a. engkvein, rødsvingel, kvitkløver, grasstjerneblom, ryllik og blåklokke.

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Tidligere slåttemark som beites av sau i dag. Enga blir ikke gjødslet.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Det er ønskelig med skjøtsel som inkluderer slått. Enga bør slås med lett redskap (tohjuling/ljå) én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 10. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Skal ikke gjødsles. Graset bør fraktes ut av enga - ikke deponeres i kantsoner da dette gir gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Dagens vår- og høstbeite kan videreføres på slåttemarka.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Hafsåsen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Skålvollen inngår i dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Verdi B, grunnet generelt middels artsrik og velutviklet slåttemark med forholdsvis jevn slåttemarksstruktur og god hevd. Liten/ingen gjødselpåvirkning. Innehar populasjoner med de mindre vanlige slåttemarksartene bakkesøte, fjellmarinøkkel og marinøkkel.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtelsesplan: 15.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 6930881N 498722Ø	Gnr/bnr. 13/2	AREAL (nåværende): 5.6 daa.	AREAL etter evt. restaurering: 6.4 daa.	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Anders Stråbø (grunneier og bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 25.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012	

Mål:
Hovedmål for lokaliteten:

Slåttemarka er middels artsrik, verdi B. Målet er å opprettholde og bedre dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.

Konkrete delmål:

Opprettholde dagens hevdregime, gjennomføre tohjulsslått på hele arealet.

Bakketørke gras

Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.

Rydde gjengroingsskog på tidligere slåttemark

Ev. spesifikke mål for delområde(r):
Tilstandsmål arter:

Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne.

AKTUELLE TILTAK:
Generelle tiltak:

Enga slås med tohjuling (el. ljà) en gang årlig etter 10. august. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga.

Arealet er tungdrevet.

Skal ikke gjødsles. Evt. vår- og høstbeite av sau.

Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:

Evt. rydde gjengroingsskog i kantsonen øverst med tidligere var slåttemark, samt buskvekster lengst sør.

Kjøring med tyngre landbruksmaskiner bør skje på frossen mark.

Lav kutting av stammer, slik at slåmaskin kan brukes etterpå

Evt. oppkvisting av trær i kantsonen

Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:

Priori- tering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontroll : (Dato)
Hvert år	5.6 daa à kr. 2000,- per daa. = kr. 11200,-	Sept. hvert år
Ved kapasitet	0.8 daa. 300 kr/t 20t/daa	

UTSTYRSBEHOV:

Tohjulsslåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring. Ved rydding: motorsag, ryddesag, verneutstyr.

OPPFØLGING:

Skjøtelsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:

Ny artsregistrering bør utføres i 2017.

Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	

Skjøtelsavtale parter:

Anders Stråbø og Fylkesmannen i Møre og Romsdal

ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtelsplanen):

Anders Stråbø

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvasdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Restaurering

Slått

0 10 20 40 60 80 Meters

Figur 1. Lokaliteten Skålvollen med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Slåttemarka med haugen ovenfor tunet. Bildet tatt mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32: 6930867N 498729Ø.

Figur 3. Slåttemarkas sørlige del. Bildet tatt mot sør. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32: 6930845N 498734Ø.

Figur 4. Fra det tørreste partiet på haugen med fattig, glissent feltsjikt og innslag av reinlav i bunnsjiktet. Bildet tatt mot nord. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32 6930920N 4987400.

Figur 5. Fra haugen sett nedover mot gårdstunet. Bildet tatt mot sør. Foto: Per Vesterbukt, 24.7.2012. UTM32 6930902N 4987480.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten, og er ikke uttømmende.

Aksfrytle	<i>Luzula spicata</i>	Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>
Aurikkelsveve gr.	<i>Hieracium lactucella</i>	Osp	<i>Populus tremula</i>
Bakkesøte	<i>Gentianella campestris ssp. campestris</i>	Perlevintergrønn	<i>Pyrola minor</i>
Bjørk	<i>Trichophorum cespitosum</i>	Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>	Røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Sauesvingel	<i>Festuca ovina ssp. ovina</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Setergråurt	<i>Omalotheca norvegica</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>	Skogsnelle	<i>Equisetum sylvaticum</i>
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>	Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>	Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Fjellarve	<i>Cerastium alpinum</i>	Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>
Fjellfrøstjerne	<i>Thalictrum alpinum</i>	Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>
Fjellmarinøkkel	<i>Botrychium boreale</i>	Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>	Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>	Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>
Furu	<i>Pinus sylvestris</i>	Sølvmore	<i>Potentilla argentea</i>
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>	Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Gråor	<i>Alnus incana</i>	Tunrapp	<i>Poa annua</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>	Tågebær	<i>Alchemilla sp. taernaënsis</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Hundegras	<i>Dactylis glomerata ssp. glomerata</i>	Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia ssp. sambucifolia</i>
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>	Åkerforglemmegei	<i>Myosotis arvensis</i>
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>		
Krekling	<i>Empetrum nigrum ssp. nigrum</i>		
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>		
Hvitmaure	<i>Galium boreale</i>		
Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>		
Løvetann	<i>Taraxacum sp.</i>		
Maiblom	<i>Maianthemum bifolium</i>		
Marikåpe	<i>Alchemilla sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>		

Skjøtselsplan for Røymoen: Utistu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012
PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt
OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen
LITTERATURREFERANSE: Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Røymoen: Utistu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Røymoen: Utistu		Kommune Sunddal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085159	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 27.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 % Tilleggsnaturtyper: Ingen		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 40% D0107 Frisk/tørr middels baserik eng 60%	
Verdi (A, B, C): A	Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befraing		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Sted-kvalitet	Tilstand/ Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	X Slått	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) Frisk/tørr middels baserik eng, fortrinnsvis i lavlandet, dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b)
20 - 50 m	Svak	X Beite	
50-100 m	Ingen	Pløying	
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemarka ligger på moreneavsetninger med grus og sand, lengst vest på gården. Grenser mot skogen i vest og mot fulldyrket mark i øst. Enga har østhelling med veldrenert, stedvis frisk mark nederst, som går over i tørrenger med meir tørkeutsatt vegetasjon.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark, med utforming. Vegetasjonstype er engkvein/gulakseng (G4a) med elementer av dunhavreeng (G7b) og flekkmure-sauesvingel-eng (G8).

ARTSMANGFOLD:

Rik slåtteeeng med generelt lavt, åpent og glissent feltsjikt. Mengdearter utgjøres av engkvein, rødsvingel, blåklokke, ryllik og harerug. Også mye fjelltimotei, kvitkløver, engrapp, flekkmure, følblom, engsoleie og engsyre.

Av mindre vanlige naturengarter ble det funnet 3 individer av handmarinøkkel (oppført som nær truet på rødlista for 2010) og 10 individer av fjellmarinøkkel, samt marinøkkel. Andre naturengarter som kan nevnes er engsmelle, fuglevikke, karve, grasstjerneblom, rødkløver, rødknapp, smyle, småengkall, småmarimjelle, tirlunge, kattedot, engfrytle, sveve sp., snauveronika, fjellmarikåpe og stemorsblomst. Fra tidligere er også snøsøte lokalisert i enga (Jordal 2010).

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Utistu har i dag aktiv drift med sauehold, der innmarka slås og beites. Engene har god hevd med tradisjonell skjøtsel som er opprettholdt fram til i dag. Lokalitetene ble tidligere slått med ljà og høstbeitet. Dagens skjøtsel består av slått med tohjuling samt vår- og høstbeite av sau.

Et mindre areal av slåttemarka ble i 2006 pløyd og innsådd, og utgår av den grunn fra skjøtelsarealet. Det er fremdeles dominert av innsådde grasarter og kløver, men har restaureringspotensial ved fortsatt tradisjonell skjøtsel da den omkranses av slåttemarka og vil motta frøspredning inn i enga, samt etablering fra frøbanken i jorda.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Ingen

SKJØTSEL OG HENSYN

Dagens hevd bør videreføres. Det anbefales at enga slås med lett redskap én gang i året på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Røymoen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Slåttemarka på Røymoen inngår som en helhetlig del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Verdi A grunnet artsrik og velutviklet slåttemark med jevn slåttemarksstruktur og god hevd. I tillegg er rødlistearten håndmarinøkkel (nær truet) etablert i enga, som en av få lokaliteter i fylket.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtselsplan: 15.10.2012		UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt		FIRMA: Bioforsk Midt-Norge	
UTM 6929824N 498369Ø	Gnr/bnr. 12/1	AREAL (nåværende): 4.9 daa.	AREAL etter evt. restaurering: 4.9 daa.	Del av verneområde? Nei	
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Roy Andersen (bruker)			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 26.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		
<p>Mål: Hovedmål for lokaliteten: Området er artsrikt, i god hevd og med verdi A. Målet er å opprettholde dagens hevd og høye verdi for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.</p> <p>Konkrete delmål: Opprettholde dagens hevdregime. Opprettholde artsdiversiteten for slåttemarka.</p> <p>Ev. spesifikke mål for delområde(r):</p> <p>Tilstandsmål arter: Opprettholde bestanden med Håndmarinøkkel</p> <p>Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde kantsoner lysåpne</p>					
AKTUELLE TILTAK:			Priori-tering (år)	Ant daa og kostnad /daa	Kontro ll: (Dato)
<p>Generelle tiltak: Enga slås med tohjuling en gang årlig etter 20 juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Arealet er middels tungdrevet. Ikke gjødsles. Vår- og høstbeite av sau.</p> <p>Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:</p> <p>Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:</p>			Hvert år	4.9 daa à kr. 1600,- per daa. = kr. 7840,-	Sept. hvert år
UTSTYRSBEHOV: Tohjulsslåmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring.					
OPPFØLGING:					
Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017					
Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Ny artsregistrering bør utføres i 2017.					
Tilskudd søkt år:		Søkt til:			
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:			
Skjøtselsavtale parter: Roy Andersen og Fylkesmannen i Møre og Romsdal					
ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen) Roy Andersen					

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

 Slått

0 12,5 25 50 75 100 Meters

Figur 1. Lokaliteten Røymoens: Utistue med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Oversiktsbilde av slåttemarka sett mot sørvest. Den utgjør det smale belte øverst mellom fylldyrket mark og skogen. Foto: Bolette Bele, 12.7.2012. UTM32 6929835N 498475Ø.

Figur 3. Sørlige hjørnet av slåttemarka, sett mot sør. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM32 6929745N 498404Ø.

Figur 4. Nordlige delen sett mot sør. Foto: Bolette Bele, 12.7.2012. UTM32 6929884N 498367Ø.

Figur 5. Feltsjikt fra det sørlige partiet. På bildet sees mengdearter som blåklokke, ryllik, engkvein og rødsvingel. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM32 6929725N 498357Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten og er ikke uttømmende.

Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Sølvvier	<i>Salix glauca ssp. glauca</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>
Dunbjørk	<i>Betula pubescens ssp. pubescens</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>		
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>		
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>		
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla sp. alpina</i>		
Fjellmarinøkkel	<i>Botrychium boreale</i>		
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>		
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Følblom	<i>Leontodon autumnalis</i>		
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Håndmarinøkkel	<i>Botrychium lanceolatum</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		
Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>		
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>		
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>		
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>		
Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>		
Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>		
Stemorsblomst	<i>Viola tricolor</i>		
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>		
Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>		
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>		

Skjøtselsplan for Røymoen: Kristenstu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke.

Foto: © P. Vesterbukt/Bioforsk

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Bioforsk Midt-Norge. 2012
PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Sigrun Aune, Per Vesterbukt
OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelingen
LITTERATURREFERANSE: Aune, S. & Vesterbukt, P. 2012. Skjøtselsplan for Røymoen: Kristenstu, slåttemark, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)

Navn på lokaliteten Røymoen: Kristenstu		Kommune Sunndal	Områdenr.
ID i Naturbase BN00085151	Registrert i felt av: Sigrun Aune, Per Vesterbukt		Dato: 27.7.2012
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype: Slåttemark, 100 %		Utforminger: D0104 Frisk fattigeng 100%	
Tilleggsnaturtyper: Ingen			
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder fra befarung	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)			
Sted- kvalitet	Tilstand/ Hevd	Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m	X God	X Slått	Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a) 50%
20 - 50 m	Svak	Beite	
50-100 m	Ingen	Pløying	Frisk fattigeng, fjelltimotei-seterrapp- utforming (G4c) 50%
> 100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	

OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)

INNLEDNING

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av Sigrun Aune og Per Vesterbukt, og er en justering og oppdatering av tidligere kartlegging (se Jordal 2000). Dette i forbindelse med oppfølging av handlingsplan for slåttemarker i Møre og Romsdal, på oppdrag fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Området ble befart 25.7.2012 av Per Vesterbukt og Sigrun Aune. Tidligere kartlegging (Jordal 2000, 2004) og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for skjøtselsplanen.

Kartlegging fra 1999 er registrert i Naturbase med ID BN00020563 og utgjør tre slåttemarker forbundet med smale korridorer. To er registrert sør for husene og utgjør beitemark på hver side av Nebb-bekken. Vegetasjonen her består av åpen sølvbunkeeng (G3) og ulike stadier av gjengroing, fra tett bjørkeskog til mere åpen og spredt oppslag av vierkratt, einer, og bjørk, og noe innslag av engkvein-gulaks- (G4)eng. Typiske slåttemarksarter har liten eller ingen utbredelse, i stedet mye høgstaudevegetasjon, eks. tyrihjelmskrog og skogstorkenebb. Disse to engene ble tidligere slått, men denne opphørte for mer enn 50 år siden, og naturtypen slåttemark er i stor grad utgått og erstattet av naturbeitemark og skogsmark. Disse to polygonene utgår derfor fra skjøtselsplanen og omtales ikke videre her.

Den tredje slåttemarka med beliggenhet nordøst er beskrevet videre under.

BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG:

Slåttemarka ligger på moreneavsetninger i en sørvendt bakke ned mot bekken øst for husene, 690-700 m.o.h. Tørrenger i selve bakken, noe friskere mark i det slakere partiet nederst.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER:

Slåttemark. Vegetasjonstype er Frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a/c) og fjelltimotei-seterrapp-utforming (G4c).

ARTSMANGFOLD:

Middels rik slåtteeeng, forholdsvis lavt, åpent feltsjikt. Vestre del har større innslag av gras og hundekjeks, muligens mer gjødselpåvirket. Mengdearter er engkvein, rødsvingel, blåklokke, ryllik, rødkløver, småengkall, stemorsblomst og harerug. Også en del seterrapp, fjelltimotei, kvitkløver, fjellrapp, fjellfrøstjerne og engsyre. I tillegg ble det funnet bl.a. prestekrage, lodnerublom, fjellmarinøkkel, kvitmaure, stormaure, rødknapp, bakkestjerne, smyle, dunhavre, engsmelle, engfrytle, sauesvingel og setermjelt. Bakkesøte er tidligere påvist (Jordal 2000).

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING:

Areal med tidligere tradisjonell skjøtsel i form av slått og beite. Østlige del under gjengroing ved kartlegging i 1999 (Jordal 2000), men er senere år ryddet og slås nå med tohjuling. Vestlige del har i dag rundballeslått og fremstår mer næringsrik.

FREMMEDE ARTER:

Ingen

KULTURMINNER:

Steingjerde avgrensner enga i øst.

SKJØTSEL OG HENSYN

Skjøtselen på enga bør videreføres, men det anbefales slått med lett redskap (tohjuling evt. lett traktor) over hele arealet, med bakketørring av gras som erstatning for rundballeslått. Dette vil redusere jordpakking og bedre frøspredningen for den vestlige delen. Slåtten bør være på sensommeren, ikke før etter ca. 20. juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes, evt. hesjes før det fjernes, dette for å opprettholde frømodning og frøspredning blant engartene på slåttemarka. Graset bør ikke deponeres i kantsoner på enga, da dette gir en gjødslingseffekt fra gras under nedbryting. Lettere vår- og høstbeite kan også benyttes på engene.

Lengst øst er en kantsone med skog som med fordel kan fjernes for å slippe inn mer lys i enga. Bør også slås helt inntil steingjerdet for å unngå kantsoner med høgstaudevegetasjon.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Røymoen er en del av Fjellgardene og seterdalene i Øvre Sunndal som har status som «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket». Området har store landskapsverdier knyttet til kulturlandskapet med gamle brunsvide tømmerhus omgitt av åpne beitemarker, slåtteeenger og åkre. Slåttemarka på Røymoen inngår som en helhetlig del av dette kulturlandskapet.

VERDIBEGRUNNELSE:

Verdi B, grunnet generelt middels artsrik og velutviklet slåttemark med jevn slåttemarksstruktur og god hevd.

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtseleksplan: 15.10.2012	UTFORMET AV: Sigrun Aune og Per Vesterbukt	FIRMA: Bioforsk Midt-Norge		
UTM 6929862N 498727Ø	Gnr/bnr. 42/4	AREAL (nåværende): 2.6 daa.	AREAL etter evt. restaurering: 2.8 daa.	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Roy Andersen (bruker)		Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer) Befaring av slåttemarkene, 26.7.2012 Telefon/e-postkontakt oktober 2012		

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten:

Slåttemarka er middels artsrik, verdi B. Målet er å opprettholde og bedre dagens slåttemarksstruktur og artsmangfold for lokaliteten gjennom tradisjonell slått.

Konkrete delmål:

Opprettholde dagens hevdregime, gjennomføre tohjulsslått på hele arealet.
Bakketørke gras
Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.
Rydde gjengroingsskog på tidligere slåttemark

Ev. spesifikke mål for delområde(r):

Tilstandsmål arter:

Opprettholde og øke artsdiversiteten for slåttemarka.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Holde kantsoner åpne. Redusere høgvekst vegetasjon langs steingjerdet.

AKTUELLE TILTAK:	Priori-tering (år)	Ant daa og kostnad/daa	Kontro ll: (Dato)
Generelle tiltak: Enga slås med tohjulslått en gang årlig etter 20 juli. Graset bakketørkes, rakes, vendes (evt. hesjes) og fraktes ut av enga. Arealet er tungdrevet. Ikke gjødsles. Vår- og høstbeite av sau.	Hvert år 2.6 daa.	2.6 daa à kr. 2000,- per daa. = kr. 5200,-	Sept. hvert år
Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle: Rydde gjengroingsskog i kantsonen øverst der det tidligere var slåttemark. Kjøring med tyngre landbruksmaskiner bør skje på frossen mark. Lav kutting av stammer, slik at slåmaskin kan brukes etterpå Evt. oppkisting av trær i kantsonen	Ett år 0.2 daa.	20t/daa 4t/0.2 daa à 300 kr/t =1200 kr	
Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle: Vedlikehold/reparere steingjerde?	Ved behov	300 kr/t	

UTSTYRSBEHOV:

Tohjulsslåttmaskin evt. ljà for slått, river for vending og fjerning av gras, evt. ATV for bortkjøring. For rydding; motorsag, ryddesag, verneutstyr

OPPFØLGING:

Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år: 2017

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:

Ny artsregistrering bør utføres i 2017.

Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	

Skjøtselsavtale parter:

Roy Andersen og Fylkesmannen i Møre og Romsdal

ANSVAR: (for iverksettelse av skjøtselsplanen)

Roy Andersen

Kilder

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Jordal, J. B. 2000. Biologiske undersøkingar i fjellgardane og seterdalane i Grøvuvassdraget, Sunndal kommune. Statusrapport for kulturlandskapet. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 3-2000. 84 s

Jordal, J. B. 2004. Et gløtt inn i Sunndalsnaturen - En kartlegging av viktige naturtyper. Sunndal kommune. rapport. 262 s.

Jordal, J. B. 2007. Slåtteeenger i Møre og Romsdal. Samanstilling av kunnskapen om biologisk verdifulle lokalitetar. MR Fylke, Landbruksavd. rapport nr. 1-2007. 112 s.

Ortofoto/kart

Figur 1. Lokaliteten Røymoen: Kristenstu med slåttemarka som inngår i skjøtselsplanen (inntegnet rødt).

Bilder

Figur 2. Slåttemarkas vestlige del sett mot øst. Foto: Bolette Bele, 12.7.2012. UTM32 6929860N 4986410Ø.

Figur 3. Østlige del sett mot nordøst med grensen mot steingjerde og kantskog øverst. Foto: Bolette Bele, 12.7.2012. UTM: 6929862N 498770Ø.

Figur 4. Østlige del sett mot vest, med bl.a. stemorblomst, rødkløver, ryllik og blåklokke. Foto: Per Vesterbukt, 27.7.2012. UTM: 6929862N 498770Ø.

Artsliste

Artslista er basert på en rask gjennomgang av lokaliteten, og er ikke uttømmende.

Dunbjørk	<i>Betula pubescens ssp. pubescens</i>	Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	Vanlig arve	<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>
Einer	<i>Juniperus communis</i>	Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Engfiol	<i>Viola canina ssp. canina</i>		
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp. multiflora</i>		
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>		
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>		
Engsmelle	<i>Silene vulgaris</i>		
Engsnelle	<i>Equisetum pratense</i>		
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>		
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>		
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla sp. alpina</i>		
Fjellmarinøkkel	<i>Botrychium boreale</i>		
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>		
Fjelltimotei	<i>Phleum alpinum</i>		
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>		
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>		
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>		
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>		
Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>		
Handmarinøkkel	<i>Cannabis sativa</i>		
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>		
Karve	<i>Carum carvi</i>		
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>		
Hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>		
Løvetann sp.	<i>Taraxacum sp.</i>		
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>		
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>		
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>		
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>		
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>		
Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>		
Smyle	<i>Avenella flexuosa</i>		
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>		
Småmarimjelle	<i>Melampyrum sylvaticum</i>		
Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>		
Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>		
Stemorsblom	<i>Viola tricolor</i>		
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>		
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa ssp. cespitosa</i>		
Sølvvier	<i>Salix glauca ssp. glauca</i>		
Timotei	<i>Phleum pratense ssp. pratense</i>		

